

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

TEMA:
MENIGHEDSLEDELSE

2/2019

16
Gode ledere beslutter sig

28
Jesus er vores ternede ninja

33
Mød kulturen med mod fra Gud

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 2/2019. Årgang 153
ISSN 0901-4802
ISSN 2446-404X (Budskabet online)
Budskabet udkommer fem gange om
året, næste gang den 21. juni.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

FORSIDEFOTO

Pexels.com

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENT

Papirudgave med fri netadgang: 300 kr.
(unge under 30: 170 kr.)
Kun netabonnement: 170 kr.
(unge under 30: 100 kr.)
Gaveabonnement: 170 kr. for papir-
udgave, 100 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.
Ved adresseændring bedes oplyst både
gammel og ny adresse.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660, dlm@dlm.dk
www.dlm.dk

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke
nødvendigtvis redaktionens synspunkter,
men redaktionen er ved deres optagelse
ansvarlig for, at holdninger og syns-
punkter må kunne rummes inden for
det, som Luthersk Mission (LM) står for.

REDAKTØR

Ole Solgaard,
Enggårdsvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@dlm.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen,
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Anton Bech Braüner,
stud.theol. og prædikant, København,
a_brauner@hotmail.com

Helene Schou Andersen,
læge, Kolding
helene@ksandersen.dk

Per Månsson Westh,
cand.theol., København
peweje@gmail.com

Ruth Vatne Rasmussen,
hjemmegående/legestuesekretær, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

FORDYBELSE i bibelsk og luthersk tro

ANALYSE af tidens strømninger

INSPIRATION til kristent liv og mission

LEDER

- 04 Hvilke idealer former dit syn
på ægteskabet?
Alex Dahl Karlsen

TEMA:**MENIGHEDSLEDELSE**

- 06 Indspil til et bibelsk lederideal
Henrik Nymann Eriksen
- 10 Ledere er ikke herskere, men tjenere
- 11 Ledelsesstruktur skal
fremme evangeliet
Jakob Valdemar Olsen
- 16 Gode ledere beslutter sig
Michael Agerbo Mørch

HORISONT

- 22 To gode nyheder
- 23 Mismod og åndskamp

FOR TROEN

- 24 Den kristne enhed er trebenet
Sune Skarsholm
- 28 Jesus er vores ternede ninja
Line Reckweg Nissen

ANDRE ARTIKLER

- 30 Luthers tilgang til mission kan inspirere
Peder Østergaard Jensen
- 33 Mød kulturen med mod fra Gud
Matt Chandler

BØGER

- 36 Guds Ord
- 38 Dyb hvile og dynamisk liv

Mit indtryk er, at bøn er et underbetonet tema i talen om kristent lederskab. Bøn er ikke en lederaktivitet i sig selv, men lederskab uden bøn risikerer at blive overfladisk

LEDER

Hvilke idealer former dit syn på ægteskabet?

AF ALEX DAHL KARLSEN

Vi må kigge kritisk på vores egne og andres skæve idealer og i stedet begynde at genfinde de bibelske idealer for det gode menneskeliv.

Det kristne ægteskabssyn er presset fra to fronter: Dels et pres indefra, hvor følelser, forelskelse, umiddelbar behovsopfyldelse og oplevelsen af, hvad jeg selv føler er rigtigt og kærligt, bliver det (uopnåelige) ideal, der let kommer til at styre den faktiske adfærd. Dels er der et pres udefra: Ikke få oplever, at der ses skævt til dem, hvis de venter med at flytte sammen og have sex, indtil ægteskabet er offentligt indgået i kirken eller på rådhuset.

Når jeg lægger mærke til ægteskaber i krise eller på vej til at gå i opløsning – med de smerter og vanskeligheder, det medfører – så bliver jeg taknemmelig for, at der er kristne organisationer i Danmark, som har syn for ægteskabet og vilje til at støtte og vejlede.

LM har fra 1. august 2019 ansat en familiekonsulent, og ifølge *Tro & Mission* har konsulenten fokus på at "forebygge, at parforhold ender i brudte relationer." I forvejen har LM et frivil-

ligt arbejde med forlovelsessamtaler. Derudover findes der hjælp til par med udfordringer i ægteskabet i Agapes regi samt i andre kristne organisationer.

Selvrealisering eller behovsudsættelse

Jeg tror generelt, det er vigtigt at kigge på, hvilke idealer man (måske ubevidst) er præget af vedrørende familie og ægteskab. Hvis man bare reparerer på parforholdet uden at se på, hvilke idealer der spøger i baggrunden, forbliver det lappeløsninger.

Uanset om idealerne ser ud til at være for små eller store, er de nedbrydende, hvis de grundlæggende har et forkert udgangspunkt. Og det er i høj grad tilfældet med vor tids selvrealiseringsideal.

Selvom der er mange, der kæmper en brav kamp for deres parforhold og søger hjælp udefra, er der i det omgivende samfund ikke længere no-

Hvis man bare reparerer på parforholdet uden at se på, hvilke idealer der spøger i baggrunden, forbliver det lappeløsninger

gen konventioner eller idealer, der pointerer, at man som ægtefælle (og evt. forældre) må sætte sig selv til side for familiens velbefindende.

Hvis vi vil undgå lappeløsninger, må vi kigge kritisk på vores egne og andres skæve idealer og i stedet begynde at genfinde de bibelske idealer for det gode menneskeliv. De er nemlig også centrale for det gode ægteskab.

Vi skal ikke resignere og nøjes med at opfatte ægteskabet som et arbejds- og bofællesskab. Bibelsk set er der større tanker med ægteskabet.

I Efeserbrevet 5,21 formanes ægtefolk til at "underordne jer under hinanden i ærefrygt for Kristus." Det udmøntes så lidt forskelligt for hustruerne og for mændene. Pointen er dog, at det gode ægteskab begynder med, at jeg er optaget af at gøre godt mod min ægtefælle; og dermed sætter mig selv til side for min ægtefælles ve og vel. Det kan simpelthen være, at jeg må udsætte nogle af mine egne behov og tilside-sætte visse ønsker.

Forudsætningen er, at manden "elsker sin hustru som sig selv", og at hustruen "har ærefrygt for sin mand". Hvis det kun er den ene, der behovsudsætter, bliver der uligevægt, og ægteskabet er på vej mod farefyldt farvand.

Nyd din ægtefælle, som han/hun er skabt!

Bibelen fortæller os også, at ægteskabet er en ramme om det gode seksuelle samliv til glæde og tilfredsstillelse af begge parter (1 Kor 7,1-9). I forlængelse deraf er ægteskabet en ramme, hvor du ser din ægtefælle som den mand eller

kvinde, han eller hun er.

Lad dig inspirere af Salomo, der kunne skrive poesi om sin elskedes udseende (fx Højs 7,7ff): Nyd din ægtefælle og læg mærke til, hvordan Gud har skabt ham eller hende. Tak Gud for vedkommende, som hun eller han virkelig er, og drøm dig ikke til et eller andet billede, som måske findes i romantiske film eller i pornografis verden.

"En klog hustru er fra Herren" (Ordspr 19,14). Du må se din ægtefælle som en gave fra Herren selv, han, som giver gode og fuldkomne gaver (Jak 1,17). Smag på dette og fordyb dig i de perspektiver, det giver jeres ægteskab. Hun eller han er ikke blot "det, det kunne blive til", altså det næstbedste eller det foreløbigt bedste!

Det betyder også, at I to hører sammen. Der er ikke plads til en tredje (Ordspr 5,15-20. Ef 5,31). Her skal du ikke bare behovsudsætte, men forsage det syndige begær efter en anden (1 Thess 4,3-5).

Pointen er, at det kristne ægteskabssyn netop ikke er forsagelse af behov og begær. Bibelen er en realistisk bog, så den kender vores seksualitet og sensualitet, som den ikke bare anerkender, men betragter som givet af Gud selv.

Det kristne ægteskab indebærer derimod forsagelse af de lyster og det begær, som vil ødelægge kærligheden mellem mand og hustru. Bibelens Gud, kærlighedens Gud, ønsker, at kærligheden skal vokse, så vi for alvor ser hinanden som de smukke, værdifulde, sensuelle og seksuelle væsener, vi er skabt til at være. ■

Alex Dahl Karlsen

TEMA

Indspil til et bibelsk lederideal

AF HENRIK NYMANN ERIKSEN

Vægten i det bibelske lederideal ligger ikke på evner og kompetencer, men på personlighed og karakter.

Henrik Nymann Eriksen,
f. 1965

Forstander på Luthersk
Missions Højskole (LMH)
hne@lmh.dk

Ledere fylder meget i Bibelen. Det gælder fra profeter og konger i GT til apostle og menighedsledere i NT. Tager man lederne ud af Bibelen, er persongalleriet voldsomt reduceret. Men hvad er et bibelsk lederideal?

Svaret på det spørgsmål kan gives på flere måder. Man kan analysere en håndfuld af de mest betydningsfulde ledere og spørge, hvad vi kan lære af dem, fx Moses, Josva, David, Hizkija, Ezra eller Nehemias. Man kan også svare på spørgsmålet ved beskrive de billeder, som bruges om ledere i NT, fx hyrde, tjener, far og mor. For det tredje kan man vælge at se på den konkrete ledervejledning, som Paulus giver til henholdsvis Timotheus og Titus i pastoralbrevene: Hvad fremhæver han i disse breve som vigtige egenskaber ved en kristen leder?

Jeg har valgt den sidste model. Det betyder ganske vist, at vi i det følgende går glip af de forskelligartede bibelske lederskikkelser, som vi kan spejle os i som kristne ledere. Vi går også glip af indlevelsen i de bibelske ledermetaforer med det rum for nuancer og forskellige betoninger, der ligger i billedsproget.

I stedet får vi konkret ledervejledning af en mand, som selv har handskerne på og står midt i opbygningen af nye menigheder, der er helt afhængige af et stærkt og sundt lederskab, hvis de ikke skal ende med at lide den åndelige vuggedød.

Jeg vil i det følgende kort nævne 11 karakteristika ved kristent lederskab, som Paulus vægtlægger i sine mentorbreve til Timotheus og Titus.

Det kendetegner gode ledere, at de giver Bibelen god plads i menighedens liv, og at de gør det på en måde, så Bibelens budskab bliver til nytte for forsamlingen

1. Fokus

Timotheus var leder i menigheden i Efesos og Titus på Kreta, og begge steder blev de udfordret af folk, der med deres påstande, interessefelter og nogle gange misforståelser flyttede fokus i menighederne. En væsentlig opgave bliver dermed for en kristen leder at fastholde fokus på det vigtigste, og at være dagsordensættende i forsamlingen. Paulus skriver bl.a.: "Du skulle påbyde visse folk, at de ikke må føre vranglære eller holde sig til myter og endeløse stamtavler, hvad der snarere fremmer spekulationer, end det tjener Guds frelsesplan" (1 Tim 1,3f).

Emnerne kan variere med tid og sted, men det er et kendetegn på gode kristne ledere, at de fastholder fokus for menigheden på det, som fremmer "Guds frelsesplan." Det gælder både opbyggelsen indtil i forsamlingen og missionen udadtil mod de ikke-troende.

2. Bibelforkyndelse

Da Paulus skriver sit andet brev til Timotheus, er menigheden i tilbagegang. Under de forhold understreger han betydningen af, at de holder fast ved de bibelske skrifter. Ikke først og fremmest som et principielt teologisk synspunkt, men som en pulserende nerve i menighedens liv.

Det skyldes en stærk overbevisning om Bibelens natur og nytteværdi: "Ethvert skrift er indblæst af Gud og nyttigt til undervisning, til bevis, til vejledning og til opdragelse i retfærdighed, så at det menneske, som hører Gud til, kan blive fuldvoksen, udrustet til al god gerning" (2 Tim 3,16f).

Det kendetegner gode ledere, at de giver Bibelen god plads i menighedens liv, og at de gør det på en måde, så Bibelens budskab bliver til nytte for forsamlingen.

3. Styrke i nåden

En kristen leder er bevidst om, at evangeliet om Jesus er den største og vigtigste kraft i hans eget og menighedens liv. Titus havde udfordringer med livsførelsen i menigheden på Kreta, men han forfalder ikke til at gå moralismens vej.

I stedet understreger Paulus nådens betydning i den situation: "Guds nåde blev åbenbaret til frelse for alle mennesker og opdrager os til at sige nej til ugudelighed og verdslige lyster ..." (Tit 2,11f).

Guds ufortjente godhed og kærlighed kan forvandle mennesker, og det ved den gode kristne leder. Han ved også, at det gælder ham selv, og opsøger derfor Guds nåde som en kraft i sit eget liv. "Vær stærk ved nåden i Kristus Jesus" (2 Tim 2,1), lyder rådet i det sidste brev, apostlen skrev før sin henrettelse.

4. Evighedshorisont

Den kristne leder ved, at værdien af menighedens valg og prioriteringer i sidste ende afgøres af, hvordan de tager sig ud fra evighedens synsvinkel. Det perspektiv gør noget ved vores tjeneste og valget af aktiviteter.

Når Paulus formaner Timotheus til at

prædike, sætter han evighedens betydning for lederskabet på spidsen: "Jeg indskærper dig for Guds ansigt og for Kristus Jesus, der skal dømmes levende og døde, så sandt han kommer synligt og opretter sit rige: Prædik ordet" (2 Tim 4,1).

Den kristne leder står på broen af menighedens skib og spejder i horisonten for at finde den rigtige kurs, og længst ude er fyrtårnet i den kommende verden. Det må ikke forsvinde ud af syne for en leder i kristent arbejde.

5. Bøn

Paulus var selv et bedende menneske, og han opfordrer Timotheus som kristen leder til at prioritere det samme: "Jeg formaner da først af alt til bønner og anrøbelser, forbønner og taksigelser for alle mennesker" (1 Tim 2,1).

Mit indtryk er, at bøn er et underbetonet tema i talen om kristent lederskab. Det er rigtigt, at mange andre end kristne ledere har glæde af at bede og kan have en tjeneste som forbedere. Bøn er derfor ikke en lederaktivitet i sig selv, men lederskab uden bøn risikerer at blive overfladisk.

Det handler dels om vores forhold til Gud, men også til de mennesker og den menighed eller kristne organisation, vi er ledere i. Bøn baner vej for Gud i vores lederskab, og bøn hjælper os til som ledere at se mere og mere med Guds blik på mennesker og aktiviteter, beslutninger og prioriteringer.

Tilsynsmænd

1 Tim 3,1-7

- Ulastelig
- Én kvindes mand
- Ædruelig, ikke drikfældig
- Besindig
- Værdig
- Gæstfri
- En god lærer
- Ikke voldsom
- Mild
- Ikke stridbar
- Ikke glad for penge
- Kunne styre sin egen familie i lydighed og agtværdighed
- Ikke nyomvendt
- Ikke hovmodig
- Godt omdømme

Menighedstjenere

1 Tim 3,8-13

- Agtværdig
- Stå ved sit ord
- Ikke forfalden til megen vin, men ædruelig
- Ikke grisk
- Eje troens hemmelighed med ren samvittighed
- Ikke sladderagtig
- Tro i alt
- Én kvindes mand
- Kunne styre egen familie godt

Ældste og tilsynsmænd

Tit 1,5-9

- Ikke noget at udsætte på
- Én kvindes mand
- Troende og opdragne børn
- Ikke egenrådige
- Ikke opfarende
- Ikke drikfældig
- Ikke voldsom
- Ikke ude efter skændig fortjeneste
- Gæstfri
- Kærlighed til det gode
- Besindig
- Retfærdig
- From
- Herre over sig selv
- Holde fast ved lærens troværdige ord
- I stand til både at formane med den sunde lære og gendrive dem, der siger imod

Fig 1: Oversigt over lederdyder og -laster i 1 Timotheus 3 og Titus 1

6. Selvindsigt

Mange ledere i kristent regi har travlt. Det er måske ikke så underligt, men det er forbundet med en risiko for overfladiskhed både i forhold Gud, andre og sig selv. Paulus adresserer forholdet til os selv med følgende ord: "Giv agt på dig selv og på den undervisning du giver, hold fast ved det; for når du gør det, bliver du til frelse både for dig selv og for dem, der hører på dig" (1 Tim 4,16).

Det hører med til godt kristent lederskab at være refleksiv om sig selv og sin egen tro og tjeneste. Ikke navlepillende, men dog selviagttagende.

Selvrefleksionen gælder lederens eget gudsforhold. Denne side ved selvrefleksionen kan evt. understøttes af en sjælesørger. Men refleksionen gælder også vores tjeneste som kristne ledere: Hvilken type leder er jeg? Hvordan forvalter jeg det ansvar, som er lagt hen til mig? Hvad gør det ved andre at have mig som leder? Det hører med til godt kristent lederskab at give agt på sig selv.

7. Lederlaster

Paulus viger ikke tilbage fra at lave lister over laster og dyder for en menighedsleder (1 Tim 3. Tit 1; se fig. 1). Når det gæl-

der lederlasterne, så tjener opremsningen som et spejl, der kan øge opmærksomheden på forhold, der modarbejder vores tjeneste som kristne ledere.

Selvom de omtalte laster er skrevet ind i aktuelle situationer i Efesos og på Kreta i det første århundrede, har de relevans for åndelige ledere til alle tider – ikke som afsluttede og lukkede lister over fristelser, ledere kan falde i, men dog som risici, vi alle må være opmærksomme på.

Vi bemærker således, at det er godt for vores lederskab, hvis vi *ikke* er hovmodige og egenrådige, *ikke* er stridbare og opfarende, *ikke* er glade for penge, *ikke* drikker for

meget alkohol, *ikke* taler dårligt om andre og *ikke* ser efter andre kvinder end vores egen kone osv.

Fravær af disse laster skaber ikke i sig selv en god kristen leder, men lasterne kan være med til at ødelægge en ellers dygtig og nådegaveudrustet leder, så lederskabet bliver utroværdigt, usundt og uden åndelig gennemslagskraft.

8. Lederdyder

I listerne over dyder og laster veksler de to mellem hinanden. Det er værd at bemærke, at vægten i det bibelske lederideal ikke ligger på kompetencer, men på personlighed og karakter. Det betyder ikke, at lederevner er uden betydning, slet ikke, men det særligt kristne i lederskab knytter sig ikke primært til evnerne, men til lederens karakter.

De dyder, som fremhæves for ledere i den tidlige kirke, er bl.a. følgende: Et personligt og opgjort forhold til Gud, et godt familieliv i relation til børn og ægtefælle, respekt og anerkendelse i og uden for menigheden, en gavmild og gæstfri attitude over for andre, en besindig og lyttende attitude i beslutningsprocesser, selvkontrol og gudsfrygt, troskab mod Guds ord og evne til at give det videre.

Godt kristent lederskab er altså ikke gjort med almindelige lederfærdigheder, men drejer sig i højere grad om lederens personlighed og karakteregenskaber.

9. Lederskab med kant

Til et sundt kristent lederskab hører mod og vilje til at sige fra over for usund forkyndelse og usundt liv i menigheden. Paulus understreger det flere gange i pastoralbrevene fx med følgende karakteristik af en kristen leder: "Han er i stand til både at formane med den sunde lære og at gendrive dem, der siger imod" (Tit 1,9).

I lederskabet ligger et mandat og en forpligtelse til at værne menigheden mod åndelige sygdomme. Det kan betyde fravalg af forkyndere, som har en falsk forkyndelse, men det kan også betyde formaning og i sidste ende menighedstugt indadtil i menigheden, hvis umoral og usunde relationer, fx magtmennesker, dukker

op. Denne side ved lederskabet kræver mod, men det kan være svigt ikke at tage det på sig.

10. Udholdenhed

Flere gange i pastoralbrevene dukker ordet "slid" op. Paulus er realistisk i sit syn på det kristne lederskab. Selvom han kan tale om ledertjenesten som noget vigtigt, ved han også, at det indimellem er hårdt. Det gælder det daglige slid med de helt almindelige opgaver, men i særdeleshed de situationer, hvor noget går galt, og lederen har et særligt ansvar for at handle.

Derfor opfordrer han til at "stride den gode strid" (1 Tim 1,18). Godt kristent lederskab er kendetegnet ved udholdenhed både i den daglige trummerum, og når der opstår problemer, og man ønsker sig væk til en solbeskinnet sydhavsø. I de situationer finder den kristne leder styrke i nåden og fortsætter sit slid - som en bonde, der trofast gør det, der skal gøres før høst (2 Tim 2,1.6).

11. Giv stafetten videre

Både Timotheus og Titus opfordres til målrettet at rekruttere medarbejdere, som kan oplæres og løfte opgaven, når de selv ikke er der mere (2 Tim 2,2. Tit 1,5). De er selv frugter af denne strategi i Paulus' tjeneste.

Gode ledere knytter gode medarbejdere til sig, oplærer dem, giver den ansvar og vover at lade dem stå på egne ben. Den kristne leder tænker ikke om sig selv som tjenestens endestation. Vi har fået stafetten og løber vores runder på stadion, men den skal gives videre til andre. Det giver dels en ydmyghed om vores egen betydning, men også en målrettethed med at oplære og udvikle dem, der skal komme efter os.

Som leder i kristent arbejde må man altså lave nogle bevidste prioriteringer – både i ens eget liv og i den menighed eller arbejdsgren, man er betroet ansvar for.

En kristen leder ved med sig selv, at vi har vores opgave på lånt tid, men i den tid må vi gøre det så godt, som vi kan – til gavn for mennesker og til Guds ære. ■

Det er værd at bemærke, at vægten i det bibelske lederideal ikke ligger på kompetencer, men på personlighed og karakter

TEMA

Ledere er ikke herskere, men tjenere

”De kom også i strid om, hvem af dem der skulle regnes for den største. Da sagde han til dem: »Folkenes konger hersker over dem, og de, som udøver magt over dem, lader sig kalde velgørere. Sådan skal I ikke være; men den ældste blandt jer skal være som den yngste, og lederen som den, der tjener. For hvem er størst: den, der sidder til bords, eller den, der tjener? Er det ikke den, der sidder til bords? Men jeg er iblandt jer som den, der tjener”

(Luk 22,25-27)

”Jeres ældste formaner jeg som medældste og som vidne om Kristi lidelser og som den, der har del i den herlighed, som skal åbenbares: Vær hyrder for Guds hjord hos jer, vogt den, ikke af tvang, men frivilligt, som Gud vil det, ikke for ussel vindings skyld, men glad og gerne.

Gør jer ikke til herskere over dem, I har ansvaret for, men vær forbilleder for hjorden; og når hyrden over alle hyrder åbenbares, skal I få herlighedens uvisnelige sejrskrans”

(1 Pet 5,1-4)

”Han, som er steget ned, er den samme, som også er steget op højt over alle himle for at fylde alt.

Og han har givet os nogle til at være apostle, andre til at være profeter, andre til at være evangelister og andre til at være hyrder og lærere for at udruste de hellige til at gøre tjeneste, så Kristi legeme bygges op, indtil vi alle når frem til enheden i troen og i erkendelsen af Guds søn, til at være et fuldvoksnet menneske, en vækst, som kan rumme Kristi fylde.

Da skal vi ikke længere være uforstandige børn og slynges og drives hid og did af hver lærdoms vind, ved menneskers terningkast, når de med snedighed fører os på lumske afveje, men sandheden tro i kærlighed skal vi i ét og alt vokse op til ham, som er hovedet, Kristus.

Ud fra ham føjes hele legemet sammen og holdes sammen, idet hvert enkelt led hjælper til med den styrke, det har fået tilmålt, så legemet vokser og opbygges i kærlighed”

(Ef 4,10-16)

TEMA

Ledelsesstruktur skal fremme evangeliet

AF JAKOB VALDEMAR OLSEN

I dag er situationen en anden end under den romerske kejser eller under den danske enevælde, og vi må overveje, hvad vi kan lære af kirkehistorien om menighedsledelse.

Der har altid været og vil altid være menneskelig ledelse i det kristne fællesskab. Vi finder allerede strukturer og orden i Jesu vejledning og i apostlenes formidling, og vi kan følge det gennem kirkens historie frem til i dag.

Dermed er det også i dag relevant at overveje, hvilken ledelse menigheden har: Ønsker vi at fastholde den ledelsesstruktur, vi kender? Og hvad kan vi lære om det fra kirkens historie?

Struktur og orden i NT

Jesus sagde til disciplene: "Mig er givet al magt i himlen og på jorden. Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet jer" (Matt 28,18-20).

Disciplene bliver apostle; de er udsendte, og de er sendt med et særligt mandat. Kirken er bundet til Jesu lære og nærvær, og kirken er bundet til apostlene. Vi hører i Ny Testamente (NT) om ældste, der bliver udpeget i menighederne (ApG 14,23), og om tilsynsmænd og diakoner, som havde ansvar og forhold, de skulle tage sig af.

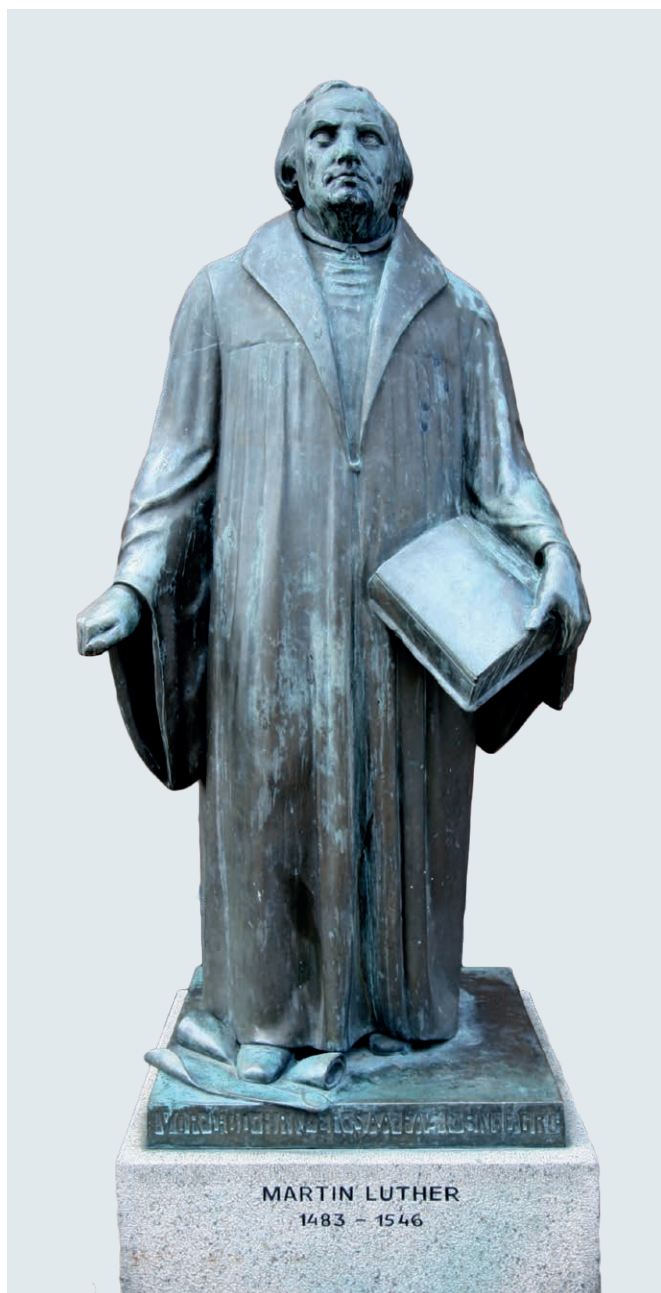
Vi læser om struktur og orden i gudstjenestelivet, "for Gud er ikke forvirringens, men fredens Gud" (1 Kor 14,33). Titus får af Paulus pålæg om at indsætte ældste (presbytere) i byerne på Kreta (Titus 1,5), hvorved der skabes en struktur. Paulus kan give pålæg om det, fordi han er "Jesu Kristi apostel" (Titus 1,1); han er udsendt med mandat og på befaling af Jesus selv.

Strukturerne vokser ud af evangeliets forkyndelse og praktiske udfordringer, men der er et

Jakob Valdemar Olsen,
f. 1967

Sognepræst i Emdrup og
adjunkt på Dansk Bibel-Institut
(DBI)
jvo@dbi.edu

Martin Luther ville gerne gøre op med de eksisterende autoritetsstrukturer i kirken. Han havde dog ikke en vision om en speciel måde at organisere kirken på, men han ønskede, at evangeliet skulle lyde, og strukturerne måtte ikke stå i vejen for det.

væld af spørgsmål, som ikke er taget stilling til. De udfordringer er så at sige noget af den arv, kirken må leve med, og de er en del af de interne samtaler og uenigheder i den tidlige kirke.

Indflydelse fra samtidens tænkning

Jesus sætter kirken i verden for at forkynde evangeliet, forvalte sakramenterne som en del af denne forkyndelse og praktisere det, som han har lært. Hvordan det i detaljen bliver gjort, er der ikke vejledning om. Det betyder, at kirken fra begyndelsen har hentet inspiration fra det omgivende samfund i forsøget på at finde strukturer, som er gavnlige for kirkens liv.

Vi møder i NT uenigheder mennesker imellem og forsøg på at løse dem. Konflikter var ikke en mangelvare, og med mange forskellige variationer har mønstret fortsat lige siden.

Det er én af grundene til, at kirkehistorien er god at besøge og konsultere, da der i historien er paralleller til de udfordringer og opgaver, vi står med i dag. Et eksempel på det kan være Cyprian (200-258).¹

Erfaringen med konflikter er ikke fremmed for Cyprian. Han var biskop i Karthago og var som sådan nødt til at forholde sig til uenigheder. Når to lokale menigheder har hver deres ledelse, hvor går så grænserne for den lokale ledelses magt, og hvad er det egentlig, en overordnet kirkeledelse kan afgøre? Det var bare et af spørgsmålene.

Når Cyprian skulle finde vej i praktiske spørgsmål i kirken, brugte han aktivt Bibelen og kirkens historie, men han blev også inspireret af ledelsesstrukturerne i Romerriget. I antikken blev der i samfundet tænkt meget mere hierarkisk end i en moderne dansk eller vestlig sammenhæng. Embedet betyder meget for Cyprian: I kirken bør der være respekt om embedet, da det er et embede, der går tilbage til apostlene selv, mener han.

Med det udgangspunkt tænker Cyprian juridisk om biskoppens beføjelser og laver regler for hans magt og mulige indgreb i kirkens liv. Biskoppen har domsmagt i menigheden og funge-

rer som en intern juridisk dommer. Parallellen til den juridiske dommer betyder, at der kun kan være én biskop i et givent område, og alle lokale kirker i det område er underlagt biskoppen.

Den forståelse af biskoppens magt og myndighed kunne accepteres i samtiden, da den ikke var langt fra de autoritetsstrukturer, man ellers var vant til. Og det løste også en masse praktiske problemer, for hvis man var uenig – hvilket mennesker jo ofte er – og havde svært ved at finde en løsning, var der en, der i sidste ende kunne skære igennem, så kirken ikke skulle slides op af uafslidelige interne diskussioner og stridsspørgsmål.

Den tankegang havde også betydning for tendensen til at tillægge den romerske biskop en særlig overordnet rolle, fordi menigheden i Rom for mange stod som en menighed på en ærefuld plads, som andre kunne se op til og spejle sig i. Det passede fint ind i den generelle forestilling om Rom som administrativt og juridisk centrum i riget.

Cyprians måde at finde løsninger på kirkens behov for ledelse viser, hvordan samtidens tænkning har betydning eller kan få betydning for, hvilke konkrete svar der er mulige.

Evangeliet er vigtigere end ledelsesstruktur

Nu var det jo ikke alle, hverken i samtiden eller senere, der var enige med Cyprian i alt, og når vi når frem til Martin Luther (1483-1546) og reformationen, sker der et opgør med de autoritetsstrukturer, der efterhånden var vokset frem i kirken.

Baggrunden for det opgør var et ønske om reform, en gendannelse af kirken. Og omdrejningspunktet var evangeliet. Ledelsesstruktur var ikke det vigtigste for Luther. Han havde ikke en vision om en speciel måde at organisere kirken på, men han ønskede, at evangeliet skulle lyde, og strukturerne måtte ikke stå i vejen for det.

Da de evangeliske i 1530 i Augsburg skulle formulere deres tro og syn på kirken, beskrev Philipp Melanchthon (1497-1560), hvad man kan

kalde et minimalistisk kirkesyn i artikel 7 i Den Augsburgske Bekendelse: "Til kirkens sande enhed er det tilstrækkeligt at stemme overens om evangeliets lære og sakramenternes forvaltning, og det er ikke nødvendigt overalt at have de samme menneskelige overleveringer eller kirkeskikke eller ceremonier, som er indstiftet af mennesker."

Kirken er bundet sammen af evangeliet og sakramenterne, som vi har fået af Jesus gennem apostlene. Vi har ikke fået en særlig struktur, men løfter om nærvær gennem ord og sakramenter. Kirken er sat i verden for at formidle evangeliet; og den kirkelige organisation, den strukturelle indretning, må tjene det, der er kirkens formål.

Risikoen ved denne minimalistiske tænkning er, at kirken falder fra hinanden, for den har brug for struktur. I udgangspunktet tænkte Luther, at alt ville gå af sig selv. Evangeliet skulle bare slippes løs, så ville Ånden virke. "Guds ord går som en plaskregn over Tyskland," som han sagde. Tingene spirede og kirken blev fornyet, men efterhånden opstod der problemer, og Luther blev tvunget til at tænke mere i strukturer.²

Praktiske grunde til folkekirkens struktur

Baggrunden for Luthers Store og Lille Katekismus er Luthers besøg i menigheder forskellige steder, hvor han forfærdes over det kirkelige forfald, han ser. Der må gøres noget. Og han appellerer til alle gode kræfter om at gribe ind. Der er brug for oplæring og dermed behov for præster.

Kun fyrsterne har de praktiske muligheder for at gøre noget ved det. Så de kristne fyrster må – som kristne – organisere kirken, for ellers falder den fra hinanden i indre og ydre kampe. Dermed bliver de lutherske kirker fyrstekirker.

I Danmark indførtes reformationen fra oven, af kongen, og i den danske kirke blev det stort set sådan, at der overalt var "de samme overleveringer eller kirkeskikke eller ceremonier, som er indstiftet af mennesker". Det er der ikke i sig selv noget galt med, og det er ikke i sig selv en

Kirken er sat i verden for at formidle evangeliet; og den kirkelige struktur må tjene det, der er kirkens formål

En fare ved at reflektere for meget over strukturer og lederskab er, at de i sig selv kan komme til at blive en hindring for evangeliet og ikke en tjener

modsigelse af den lutherske bekendelse eller af Bibelen, men det skete af praktiske grunde pga. historiske omstændigheder.

Teologisk set var motivet at fastholde evangeliet. Og hvis en ensshed i ceremonier kan være til gavn for evangeliet, er der her et argument for at afskaffe alle afvigelser. Dog var der dengang ikke mange muligheder for netop at debattere kirkelige ordninger, men man måtte acceptere, hvad kongen og biskopperne besluttede.

Den måde, den lutherske kirke blev organiseret på i sit udgangspunkt, havde bl.a. sin baggrund i ønsket om orden og struktur, så det sande evangelium kunne lyde og sakramenterne forvaltes ret (dog var der også et stærkt og tydeligt politisk motiv i ønsket om at undgå op- og uorden).

Det betød i *praksis*, at præsteembedet blev ganske afgørende. For at sikre sig, var der én, der stod for forvaltningen, for derved at undgå kaos og forfald, som der var eksempler på. En aktiv inddragelse af store dele af menigheden i gudstjenestelivet, sådan som det er beskrevet i Første Korintherbrev 14,26, blev besværliggjort, men blev dog fra det 18. århundrede praktiseret på forskellig måde i pietismen.³

Embede og struktur

Når det drejer sig om synet på embedet og konkrete strukturer i den kristne forsamling, så er der tidligt i historien opstået uenigheder, hvilket der stadig er – også blandt de lutherske. Markerede lutherske teologer som Regin Pren-

ter (1907-1990), N. O. Vigilius (1931-2002) og Kurt E. Marquart (1934-2006) er fx ikke enige på alle punkter.⁴ Der kan være en uenighed om, hvorvidt embedet konstituerer kirken, og om der er særlige ritualer, som må fastholdes i forbindelse med indvielse/ordination.

Håndspåbyggelse ved indsættelse er fx en tydelig bibelsk praksis, men der er intet bibelsk krav om det. Der er også en bibelsk praksis om samarbejde menigheder imellem, men der er intet bibelsk krav om en bestemt overordnet struktur. Her må vi derfor give frihed til forskellige valg, uden at det i sig selv medfører brud på kirkefællesskab og på kirkens enhed.

Vi har tydeligvis brug for Ordets tjeneste, dvs. nogle til at prædike og forvalte sakramenterne, men hvordan vi i praksis organiserer det, er langt på vej et pragmatisk spørgsmål – uanset om rammen fx er en folkekirke, en frimenighed eller en missionsforening. Og på lignende måde er forholdet mellem lokal, national og international ledelse langt på vej et pragmatisk spørgsmål, som må løses ud fra, hvad der tjener evangeliets sag.

Husk evangeliets kraft i dag

I dag er situationen en anden end under den romerske kejser eller under den danske enevælde, og vi må overveje, hvad vi kan lære af Bibelen og af historien.

I dag har vi andre autoritetsstrukturer, hvilket påvirker den måde, vi tænker og lever på. En fare ved at reflektere for meget over strukturer og lederskab er, at de i sig selv kan komme til at blive en hindring for evangeliet og ikke en tjener. Der kan let opstå kævl, strid og splittelser på grund af ydre former og mindre vigtige spørgsmål.

Der kan bruges uforholdsmæssig meget tid på noget, som ikke er centralt, men vi kan dog ikke undgå spørgsmålet. For der er brug for ledelse og initiativ.

Vi kan – lige som tidligere i historien – ikke undgå, at samtidens ledelsestænkning kommer til at smitte af i vores kristne fællesskaber. I dag har vi ikke en kejser i Rom eller en konge, der råder over landet, så det er andre former for autoritetsstrukturer, vi spejler os i.

Når vi agerer i vores tid, må vi tale det sprog, der er vores, og evangeliet kan godt finde rum og plads inden for forskellige strukturer. Men selvom vi i dag lever i en kultur, der ikke er så hierarkisk som i antikken, kan der alligevel være en dyrkelse af lederen, som ikke er bibelsk, hvilket bl.a. har sin årsag i, at megen menneskelig tænkning ikke har Gud med i ligningen.

Vi kan stadig lære af menneskers tanker, men når vi overvejer det kirkelige arbejde, er vi nødt til at inddrage evangeliets kraft som helt centralt og insistere på det. For hvis det mistes, kan alt det andet være ligegyldigt.

I en bog om lederskab i kirken, som også har flere fine pointer, kan man støde på denne sætning: "Den lokale kirke er verdens håb, og dens fremtid ligger primært i dens ledesers hænder."⁵ Hvis det var tilfældet, ville verdens håb ikke være stort, tænker jeg. I en sådan sætning bliver menneskelig kraft og lederskab sat i centrum i stedet for Gud og Guds ord. Det er afgørende, at vi får en anden vægtlægning i vores praksis.

I Efesos tog Paulus afsked med lederne fra menigheden, fordi han vidste, at han skulle dø. Man kunne kalde det en skæbnetime for menigheden. De får at vide, at store kampe venter dem. Ulve vil gå på rov blandt hjorden, og fra deres egen midte vil der være falsk tale. Men på trods af alt det, er Paulus frimodig. Og frimodigheden er vel at mærke ikke bundet op på stærke ledere og gode strukturer, men på noget ganske andet: "Nu overgiver jeg jer til Gud og til hans nådes ord, som formår at opbygge og give arven" (ApG 20,32).

Kirken har fået noget umisteligt i dens midte, i hvilket der er kraft og nærvær, og det er Guds

ord. Menneskelige ledere er ikke det umistelige. Gud har givet kirken sig selv, og han leder gennem sit ord.

Sårbarhed og magtesløshed i lederskabet

Det ophæver ikke nødvendigheden af menneskelige ledere, men det sætter menneskeligt lederskab i sit rette perspektiv. Sårbarhed og afhængighed af Gud er uomgængelige elementer i kristent lederskab.

På den baggrund er generalsekretær Søren Skovgaard Sørensens ord om kristent lederskab værd at dvæle ved: "Skalaen for mod måles [...] af sårbarhedens styrke. Den, der tør vise sine begrænsninger og erkende sine fejl, er modig [...] Sådan kan jeg finde modet til at lede, ved at turde synliggøre min magtesløshed, for at Kristi magt kan udøves gennem os."⁶

Lederskab er nødvendig i kirken, og enhver ledelse har brug for støtte og opbakning. Der er et ansvar og en byrde, nogle må tage på sig. I det arbejde præges vi af de farer og muligheder, som hører vores tid til. Men én ting må vi til stadighed være opmærksom på at undgå, og det er at gøre lederne eller strukturerne til centrum i kirken i stedet for Gud og Guds ord.

Intet kan erstatte evangeliets kraft, selvom megen anden kraft kan synes at være så vældigt større i situationen. Det er derfor, at der i sårbarheden kan være en styrke, fordi Kristi "magt udøves i magtesløshed" (2 Kor 12,9). Der er andet end "os", der derved kommer i centrum.

Alt afhænger af Gud og "hans nådes ord". Hvor det ord får lov at lyde, er der håb for verden, uafhængigt af kloge strukturer og kraftfulde ledere. Konkrete strukturer må afgøres lokalt ud fra de muligheder, der er, men altid med det sigte, at struktur og lederskab fremmer ordets forkyndelse og sakramenternes forvaltning.

Med det udgangspunkt kan vi frugtbart lære af vores samtid, for at Guds ord kan lyde frit i kirken. ■

- 1 Meget af det, jeg skriver om Cyprian her, er hentet fra en fin artikel af Brian K. Hansen: "Om biskopper og romerske magistra-ter. Hvordan var Cyprian præget af samtidens ledelsestænkning?" fra Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke, 2018/01, s. 23-42
- 2 Heinz Schilling: *Martin Luther*, Kristeligt Dagblads Forlag 2014, s. 408.
- 3 Eric W. Gritsch: *A History of Lutheranism*, Fortress Press 2010, s. 157
- 4 Regin Prenter: *Kirkens lutherske bekendelse*, Lohse 1978, s. 138-142; 197-206. N. O. Vigilius: *Vejjen mellem afvejene*, DBI 1981, s. 111-139. Kurt E. Marquart: *The Church*, IFLCR 1990, s. 103-165
- 5 Bill Hybels: *Courages Leadership*, Zondervan 2002, s. 27
- 6 Tro & Mission 2018/22, s. 2

TEMA

GODE LEDERE BESLUTTER SIG

OM LEDELSESAUTORITET
I EN AUTORITETSFORSKRÆKKET TID

AF MICHAEL AGERBO MØRCH

*Michael A. Mørch interviewer Paul Otto Brunstad
og reflekterer over to påstande:*

- 1) Det er nødvendigt med menneskelige autoriteter i menigheden*
- 2) Mennesker i dag har kvaler ved at følge autoriteter*

**Michael Agerbo Mørch,
f. 1988**

Administrativ leder af Center
for Teologi i Praksis, DBI
mam@dbi.edu

Jeg var på gåtur med min mor, og mens vi sjuskede af sted, kom vi til at tale om ledelse i sundhedssektoren. Efter at mor havde delt sine indsigter, udbød jeg cirka sådan: "Hvor er en leder bare afgørende for, om folk er glade for at gå på arbejde!" Selvom jeg måske ikke forstod så meget – jeg gik vel i 8. klasse – så var det klart for mig, at manges hverdag er bestemt af forholdet til deres leder.

Men ledelse er svært, for mennesker er besværlige, og ledere er også selv besværlige. Vi er syndere, og vores job er en sælsom blanding af identitet, økonomi, meningsskabelse, relationer og meget mere. Det gør det til en eksplosiv cocktail, hvor meget kan gå galt.

Som kristne må vi også reflektere over, hvad

god menighedsledelse er, for også i det kristne fællesskab er meget arbejde og mange relationer påvirket af lederskabet.

Jeg vil her i artiklen interviewe nordmanden Paul Otto Brunstad om lederskab. Det sker som et led i, at jeg reflekterer over to påstande: 1) Det er nødvendigt, at nogle mennesker er autoriteter over for andre – også i menigheden. 2) Mennesker i dag har kvaler ved at følge autoriteter.

Ingen af de to påstande er specielt indlysende i det 21. århundrede. For dels har de sidste 50 års autoritetskritik netop peget på den manglende nødvendighed af autoritet. Og samtidig kan vi i løbet af de seneste 5-10 år spore en stigende efterspørgsel efter tydelige ledere,

som er den mest oplagte autoritetsfigur i mange sammenhænge.

Autoritet er uundgåelig

Begrebet *autoritet* kommer fra det latinske *autoritas*, som kan betyde meget forskelligt, men vi kender jo ordet i standardbetydningen "myndighed", "magt", "indflydelsesrig" eller måske "forbillede".

I dag ved vi, at "magtens stol" aldrig står tom. Autoritetsskeptiske filosoffer som Friedrich Nietzsche og Michel Foucault har overbevisende påvist, at to mennesker ikke kan mødes, uden at de fordeler autoriteten mellem sig. Det kan skyldes deres forskellige historie, forskelle i køn, forskelle i status, økonomi eller begavelse, karisma, talegaver eller psykologisk temperatur. Og ganske meget mere. Men magten mellem dem er aldrig helt lige.

Autoritet er altså uundgåelig i mellemmenneskelig interaktion. Men autoritet er også knyttet til nogle bestemte funktioner eller positioner, som vi mere direkte har *tildelt* autoritet. En præst eller anden åndelig leder er udpeget til at være autoritet for en menighed. Det er en del af hans job at udstikke retningen for en sund åndelig kurs for en menighed. Autoriteten er her synlig, bevidst tildelt og afklaret af de mennesker, som skal følge autoriteten.

Men sådan er det ikke altid. Mennesker, der har fået tildelt autoritet, kan glemme, at deres autoritet tilhører et ganske bestemt domæne. En præst er fx en autoritet i kirken, men i den lokale fodboldklub kan han være én blandt flere knoldesparkere, der bliver placeret på venstrebacken uden indflydelse på spillet. En landsdommer kan have en nødvendig elitær magt i retssalen, men være komplet uden indflydelse under generalforsamlingen i andelsforeningen.

Man kan ikke legitimt overføre sine autoritet mellem forskellige domæner, og hvis man forsøger, kan folk berettiget protestere. Her har

lederen en kompagnon i fx den intellektuelle person, der alt for ofte tror, at blot fordi han er ekspert på sommerfugles parringsritualer, så ved han pludseligt også alt muligt om tidevand eller brasiliansk demokrati. Den går ikke.

Pointen her er, at autoritet er uundgåelig, men også at vi samtidig må bestræbe os på at gøre de rigtige mennesker til autoriteter i de rigtige sammenhænge.

Den gode leder tager beslutninger

På NLA-Høgskolen (Norsk Lærerakademi) i Oslo sidder en mand, som i én person inkarnerer alle de emner, denne artikel omhandler. Paul Otto Brunstad er nemlig teolog, samfundsanalytiker og ledelsesfilosof og har i en stribe bøger

Paul Otto Brunstad er teolog, samfundsanalytiker og ledelsesfilosof og har i en stribe bøger – hvoraf flere også er kommet på dansk – arbejdet med disse felter.

Fravalg af autoritet slører lederskabet med den uheldige konsekvens, at der skabes tyranniske ledere og usikre medarbejdere

ger – hvoraf flere også er kommet på dansk – arbejdet med disse felter.¹ Jeg ringede derfor til ham for at spørge ind til hans syn på lederskab og særligt de udfordringer for lederskabet, som kendetegner vores tid.

Lederskab er altid konkrete mennesker i bestemte positioner. Men det er også et ideal eller måske en rolle. Derfor vil jeg gerne begynde med at høre, hvad du mener, der generelt kendetegner en god leder, og hvad der er sund autoritet for denne leder?

”Grundlæggende er det lederens opgave at tage en beslutning. Det gælder særligt i komplekse sager, hvor der ofte er vigtige værdier på spil. Beslutningerne skal sikre, at dem, man er leder for, ledes igennem udfordringerne. Beslutningerne, som træffes, afspejler altså den nødvendige autoritet, som lederen må udvise.

Det problematiske opstår, når eller hvis lederen ikke tager autoriteten på sig og dermed overlader ansvaret til andre, ofte usynlige magtstrukturer. Sker det, så abdicerer man sit lederskab. Det er en katastrofe for den gruppe, man er sat til at lede.

Vores ledelsesforskning i Norge har vist, at fravalg af autoritet slører lederskabet med den uheldige konsekvens, at der skabes tyranniske ledere og usikre medarbejdere. Derimod er et klart og tydeligt lederskab enklere at forholde sig til; man ved, hvem der sætter rammerne, og man har klart udpeget, hvem man eventuelt skal kritisere.

Så vidt jeg kan vurdere, så er vor tids store problem, at en moralsk forankret autoritet ikke benyttes tilstrækkeligt. Ansvaret bliver alt for ofte fraskrevet til et andet system eller en anden kompleksitet. Jeg kalder det en ”juridificering” af samfundet, fordi samfundet generelt reguleres gennem juridiske procedurer, som lederen for let kan pege på som selve autoriteten.

Og dermed lammer ”juridificeringen” den generelle udøvelse af autoritet i samfundet. Vi ved, at folk ønsker tryghed og sikkerhed. Det er de basale komponenter. Men når lederen

ikke vil tage ansvar, så leder folk efter tryghed og sikkerhed andre steder, og her bliver de juridiske principper ofte tilflugtsborgen.

I ledelsesfilosofi har man erkendt, at autoritet er en tvetydig størrelse. Det er derfor, den kan misbruges. Alligevel kan den ikke undværes, og alternativet er langt værre end autoritetsudøvelse.”

Kristent lederskab i en ny tid

Brunstads pointe er, at sund autoritet er lig med en beslutningsdygtig autoritet. En autoritet, der tør handle, men som også handler på baggrund af klogskab og moralsk kvalitet.

Ifølge mange har netop de to principper manglet hos for stor en del af den politiske ledelse i vor tid, og derfor har populistiske ledere haft let ved at udpege ”eliten” som skurke – eliten er her synonym med mennesker, der har magt, men som udøver sin autoritet uden klogskab og uden moralsk kvalitet. Det er med til at fastholde befolkningen i en generel autoritetsskepsis.

Men hvad med kirkens folk? Er vi også – folk flest – kritiske over for lederes autoritetsudfoldelse?

”Vi lever i en helt anden situation for kristent lederskab i dag end for bare få år tilbage. I dag er der mange ledere i organisationer, foreninger, kirker, skoler mm., og de skifter også job oftere end tidligere.

Desuden er der en treklange, der gør, at autoriteter også i kristne kredse kan mødes med skepsis på en måde, som ikke tidligere var tænkelig: Det generelle uddannelsesniveau er højere end nogensinde før; tilgangen til information for den enkelte kristne er eksploderet, så folk har generelt lettere ved at sætte sig ind i komplekse problemstillinger, også i teologisk øjemed. Det har resulteret i den tredje faktor, nemlig en øget selvbevidsthed hos individet.

Selvom veluddannede mennesker ofte er resursestærke og dermed også lettere står imod lederes mulige manipulationer, så er ingen afskåret fra at blive bedraget. Det viser historien med al ønskelig tydelighed. Vi ser i disse år en tendens til, at resurssvage grupper i sam-

Lederen må udvise et opofrende tjenersind, hvor fællesskabets fællesværdi trumfer lederens egenværdi

fundet generelt har en klar efterspørgsel efter ledere, som leverer enkle løsninger på meget komplekse problemstillinger, og det er i mine øjne urovækkende", siger Brunstad.

Magtmisbrug er lederskabets skyggeside. Man misbruger den autoritet, man er blevet tildelt, hvis man bruger den til at tilrane sig privilegier, manipulere eller være herskesyg. Selv om vi ikke skal være overdreven nervøse for forklædte psykopater, har fællesskabet selv et ansvar for ikke at lade sig bedrage eller give lederen en usund høvdingestatus.

Hvad kan så genskabe tilliden til autoriteter i kristne sammenhænge? Når nu autoriteterne er uundgåelige, ja ligefrem vigtige, hvordan får vi så frugtbare relationer mellem ledere og menige?

"Vi ved fra forskningen, at beslutningsprocessen har afgørende betydning for folks loyalitet over for beslutningsindholdet, men også for implementeringen af beslutningen. Det er således ikke nok bare at tage beslutningen; beslutningerne må altid funderes. Du kan så at sige vinde beslutningen, men tabe gennemføringskraften. Meget ligger i processen, og her må lederen udvise klogskab.

Jeg tror, anerkendende lederskab går forud for enhver beslutning. Ofte er det nødvendigt, at man udviser en evne til at uddelegere opgaver til forskellige hæn-

der, og at man samtidig tildeler den nødvendige magt til at gennemføre opgaverne, uden at man derefter blander sig urimeligt i arbejdet. På den måde delagtiggøres folk mere i lederens arbejde, og der opbygges en generel tillid til, at lederen udøver sit virke i et fælles projekt.

Derfor kommer man heller ikke uden om, at der ligger en nødvendig autenticitet hos lederen. Lederen må have en karakter, som gør ham troværdig. Det gælder jo særligt over for autoritets-skeptiske personer. Lederen må udvise et opofrende tjenersind, hvor fællesskabets fællesværdi trumfer lederens egenværdi.

Når disse ting er på plads i det daglige arbejde, så tror jeg, de afgørende beslutninger vil give loyale følgere. Evnen til at beslutte kompetent i beslutningsøjeblikket afgøres af det liv, der leves forud for beslutningen."

Præsters udfordringer

Kan du præcisere, hvilke særlige udfordringer du ser for præster i dagens ledelsesklima?

"Tidligere havde præsten det overordnede åndelige ansvar helt på egen hånd. Komplexiteten var i de fleste tilfælde minimal, for lederen var kaldet og valgt til opgaven. I nutidens Norge er der et kompliceret hierarki inden for statskirken, hvor præsten selv er én brik i en stor ledelseskabale. Det skaber mange

slags dilemmaer.

Overordnet har vi – som i den danske folkekirke – to parallelle magtsystemer: et åndeligt og et bureaukratisk. De kan let komme i konflikt med hinanden, og her tænker jeg ikke på de store, politiske beslutninger på landsplan. Jeg tænker på almindelige sognekirker, hvor vi ser mange daglige eksempler på spændinger mellem den åndelige og bureaukratiske ledelse.

Præstens opgave er altså kompleks i dag på et helt nyt niveau, som besværliggør den naturlige udfoldelse af lederskabets autoritet."

Det er min fornemmelse, at også kirker og kristne fællesskaber har tendens til at vælge ledere, der har karisma. I nogle miljøer er det mere udbredt end andre; fx har vi netop haft en debat i Danmark i forbindelse med en tv-dokumentar, hvor det klart vises, at der i visse frikirkemiljøer er nogle ledere, der udøver deres tildelte autoritet på en tvivlsom eller direkte skadelig måde. Hvad tænker du om det?

"Den karismatiske bevægelse har altid været en ambivalent bevægelse. Til tider har folk været meget lidt forankret i troen. Måske er de kommet fra en helt sekulær sammenhæng og blot været søgende. Flere beretter også om, at de har kæmpet med psykisk ustabilitet. Det kan ende forfærdigt, når de møder en

En sund autoritet er ifølge Brunstad en leder, der tør handle, men som også handler på baggrund af klogskab og moralsk kvalitet.

stærk leder med klare holdninger.

En leder må udvise både *etos* (troværdighed), *patos* (følelse) og *logos* (fornuft/saglighed), for nu at tale i meget gamle termer. I karismatiske sammenhænge har man haft en tendens til at betone *patos* for meget. I de tilfælde, hvor det ender helt galt, er *etos* og *logos* ofte blevet fortrængt.

Det triste er, at den, der følger en stærk leder, ofte tror, at den stærke leder kan opfylde ens længsler og drømme. Men autoritetspersonen viser sig igen og igen at være moralsk tom.”

Praktiske skridt henimod synligt lederskab

Da jeg har afsluttet interviewet med Brunstad, kommer jeg til at tænke på en spøjs udvikling. Da jeg var lille, hittede *Bamses billedbog*. Bamse er en autoritær figur, der gerne forsøger at styre sine omgivelser. En ret narcissistisk persona, der ikke er meget for at lade sine meninger – eller mave – styre af andre. Kylling er ofte ret frustreret over, at Bamses autoritet breder sig ud

over sit domæne.

Modsat er det med nutidens vel mest populære børne-tv, *Paw Patrol* ("potepatroljen"), hvor den absolutte helt, Ryder, er en opofrende, men meget klar leder. Han er altid klar på at hjælpe andre, sætter sine egne behov til siden og tager aldrig æren selv. "Har du brug for os, så bare gå for hjælp!", som han karakteristisk siger. Ryder svinger dog gerne dirigentstokken og fordeler opgaver og roller. Ingen slinger der.

Det er interessant, at kulturen skifter så hurtigt, så autoritet kan være mindst to vidt forskellige ting inden for en generation. Sådan er det også i vores menigheder, hvor vi har mennesker over flere generationer samlet. Det vil skabe noget forvirring, når nogle vil have klar og markant ledelse, mens andre vil have marginal eller helst ingen ledelse.

Jeg tror, pendulet lige nu er svinget langt over i den side, hvor synligt lederskab er. Og vi har brug for klare autoriteter, jf. Brunstads analyse. Spørgsmålet er så, hvordan vi kan tage prak-

tiske skridt henimod synligt lederskab? Jeg vil nævne seks pejlemærker:

1. Vi må anerkende, at lederskab er et bibelsk princip

Som andre artikler i dette temanummer viser, så er kirkens lederskab indstiftet af Jesus og apostlene. Det er vigtigt at anerkende, for autoriteten i kirken er dermed tildelt, og dens domæne er klart defineret. Men her må den så også få lov til at udvikle sig! Ledere skal bakkes op. De skal omsluttet af forbøn, af omsorg og tilgivelse.

2. Lederne skal ville lede

Som Brunstad siger, så er ikke alle ledere vilde med at lede. Men det er nødvendigt. Derfor må ledere grundigt overveje, hvordan de med deres personlighed, evner, nådegaver og begrænsninger kan udvirke et sundt og synligt lederskab. Ekstern rådgivning fra erfarne ledere kan være meget gavnligt.

3. Menigheden skal ville ledes

Særligt den mere modne del af menigheden må overveje og tale med hinanden om, hvordan man lader sig lede. Vi skal ikke være dumme gæs, der blindt følger rævens list, men vi er dog får, der vandrer efter en hyrde. Vi har tildelt autoriteten til nogle få personer, og dermed også afgivet noget autonomi og rethaveri.

En del af det at være i et fællesskab er, at andre kan have meninger, der ikke flugter med min – og de har måske større opbakning til deres synspunkter end mig! Men sådan er det, og det er prisen for at være lem på legemet.

4. Autoriteten bør forvaltes af flere

Denne artikel har haft et snævert fokus på lederen, men sund bibelsk ledelse ser ud til at være fordelt på flere hænder. Dels for ikke at slide chefen op, dels for at undgå at korrumpere magten. I lokale kredse og menigheder bør magten derfor være fordelt. Ikke blot sådan at arbejdsopgaverne er fordelt, men sådan at væsentlige beslutninger træffes på baggrund af bøn, debat og afstemning.

Det er afgørende, at menighedsråd og bestyrelser får en klar praksis om, hvordan man drøfter ømtålelige forhold i menigheden – og hvis der er en ansat, bør der være et fast programpunkt, hvor denne går uden for døren og drikker kaffe; uagtet om resten af ledelsen har noget konkret at snakke om i det afsatte tidsrum.

5. Vær i tæt kontakt med din leder

Det er ofte alt for let at gemme sig for ledelsen i en menighed. Jeg mener ikke, det er sundt. Det er godt, at der er nogle kloge mennesker, der har taleret ind i vores liv. Som vi åbner os for, og som til gengæld viser os omsorg og tillid.

Vi kan ikke alle sammen være medvandrere med generalsekretæren, men vi kan alle finde nogen i vores egne sammenhænge, som vi lader ransage vores liv i bibelsk lys. Det er hovmod at tro, at du kan vandre gennem livet uden lederens vejledning!

6. Lad lederen sætte ord på nogle visioner

Vi har et klart mål: at mennesker skal lære Jesus at kende. Men det mål kan man arbejde henimod på utallige måder. Derfor er det klogt, at de lokale forsamlinger har nogle prioriteringer og fokusområder, hvor interesser og nådegaver kan komme i spil.

Her må lederne være gode til at få alle med, men også turde vælge ud og præcisere. Alle bør kunne komme med indspil, men valgene skal træffes af ledelsen, og så må de stå ved dem – også hvis de senere skal revideres.

Jeg hævder ikke, at disse seks pointer vil revolutionere noget som helst. Men jeg tror, de kan være guidelines mod sundere fællesskaber.

Jesus kaldte selv en gruppe mennesker til at lede i kirken. De skulle lede med myndighed, ydmyghed og hengivenhed. Ligesom han selv havde gjort det. Med gudfrygtighed skulle de tage vare på den flok, der ønsker at følge efter Jesus, og det samme gælder i dag.

Lederskab er en god ting, når den bliver udøvet i de rette rammer. Det må vi være med til at fremme til gavn og glæde for hele fællesskabet. ■

1 Ex Klogt lederskab, Seierens melankoli, Ungdomskultur og senest Beslutningsvegring – et ledelsesproblem

HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSØGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

SPALTEN VIL OGSÅ INDEHOLDE PASSAGER FRA DEN KIRKELIGE DEBAT OG KLIP FRA FORSKELLIGE BLADE OG AVISER.

To gode nyheder

I en *Horisont* i Budskabet 6/2015 omtalte undertegnede et nyhedssite, der hedder Verdens Bedste Nyheder. Den gang præsenterede jeg næsten mediet som unuanceret og verdensfjern. Tja. Det handler nok mest om, hvad der bliver fokuseret på. Hvor de allerfleste nyhedsmedier har et fokus, der "giver et indtryk af verden som håbløst voldelig og korrupt,"¹ vælger dette medie i stedet at fokusere på, hvad der går godt derude. Det er der nemlig meget, der gør.

Derfor vælger jeg også en optimistisk vinkel i denne *Horisont* og deler to gode nyheder. Den første er hentet fra Verdens Bedste Nyheders egen hjemmeside:

Baptistkirken i Danmark er med til at fremme kvinders rettigheder i Burundi gennem uddannelse og kurser. Andre organisationer er også med til at hjælpe. På hjemmesiden kan man læse, at 2.700 kvinder er tilbudt kurser i at læse, skrive og regne i deres lokale

kirker. De får også undervisning inden for sundhed og retligheder.

Det har betydet meget for kvindernes selvværd, fortæller Morten Kofoed, som er programkoordinator i Baptistkirken i Danmark. Men det er også med til, at kvinderne bliver betragtet som ligeværdige både i familien og i samfundet. 77 procent af de 15-24-årige kvinder i landet kan i dag læse og skrive.

Og blandt børnene går det endnu bedre: "I Burundi er andelen af børn, som begynder i grundskolen, næsten fordoblet på 25 år, fra 52 procent i 1990 til knap 95 procent i dag," står der på hjemmesiden. Det er glædelige nyheder for et fattigt land. Det kan nemlig være med til at gøre ende på fattigdommen og fremme sundhed, udvikling og demokrati. Virkelig gode nyheder.

Den næste gode nyhed er fra Evangelisk Alliances bedefolder fra dette års bedeuget i ja-

nuar: "Iran og Afghanistan er lande, der ofte forbindes med islamisk terror og ekstremisme. En mere ukendt virkelighed er, at Iran siden 1979 har oplevet en kristen vækkelse, der har spredt sig ind i Afghanistan. Undergrundskirken i begge lande vokser som en uimodståelig græsrodsbevægelse på trods af stærke forfølgelser. De persiske konvertitter elsker Bibelen, ligesom de elsker at synge lovsange og at dele deres vidnesbyrd. Derfor er den persiske kirke vurderet til at være den stærkeste voksende kirke i verden i dag." Sådan stod der på bagsiden af bedefolderen.

Og på Evangelisk Alliances hjemmeside står der, at der nu alene i Tyrkiet er plantet 46 persiske kirker med tilsammen 4.000 nye troende.² Det er da i sandhed gode nyheder!

Guds ord virker stadig til omvendelse og tro. Og det når ind til mennesker i lande, som bliver regnet for lukkede lande for os. Og selv om mange i

vores del af verden er overbeviste om noget andet, så er det kristne menneskesyn med til at fremme menneskers selvværd, deres levevilkår og livskvalitet. Sådan er det.

Den slags nyheder hører vi ikke meget om herhjemme, og derfor er det godt en gang imellem at løfte hovedet og se mod horisonten. Og måske også bøje nakken og se opad. Der er en Gud, som stadig sidder på tronen. Han arbejder på at nå alle mennesker med frendens evangelium.

Ruth Vatne Rasmussen

-
- 1 verdensbedstenyheder.dk/om-verdens-bedste-nyheder
 - 2 www.evangeliskalliance.dk/bedeuget/indsamling

Mismod og åndskamp

I den seneste tid har debatten om køn og identitet fyldt en del i de danske medier. Man kan som kristen godt føle, at det er svært at få et ord indført uden at blive skammet ud eller anklaget for at være undertrykkende, når man anser et ægteskab for at være en pagt mellem en mand og en kvinde. Eller anser et ufødt foster for at være et menneskeliv.

Jeg har taget del i debatten og mærker, at når man dykker ned i disse ting, kan det være overvældende, uoverskueligt. Og det kan også medføre et mismod. Man mærker trykket om at give efter, droppe at stå for noget, flyde med strømmen, give op, finde andet at bruge tid på.

Men den senere tid er jeg på forskellig vis blevet mindet om, at evangeliet om Jesus er stærkere end mit mismod. Særligt en beretning fra Det gamle Testamente har bidt sig fast.

Da Israels folk stod over for at drage ind i det land, Her-

ren havde lovet dem, sendte de på forhånd 12 spejdere ind. Senere vendte ti ud af 12 spejdere tilbage med mismod: "Det folk, der bor i landet, er stærkt, og byerne er befæstede og meget store" (4 Mos 13,28).

Tilbage stod to spejdere, der stolede på, at Gud ville give dem landet, som han havde lovet. Om en af dem, Kaleb, siger Gud: "Men i min tjener Kaleb var der en anden ånd; han var fuldt og helt med mig; han vil jeg føre ind i det land, han har været i, og hans efterkommere skal tage det i besiddelse".

Vi har også et valg i den nuværende åndskamp om menneskets identitet og skabthed. Vi kan vælge passivitet og mismod og klagesang, når vi ser afkristningen sprede sig i landet og folket Danmark. Eller vi kan vælge – i tillid til Gud – at lægge planer for, hvordan børn, unge og voksne skal vokse i tillid til Bibelen, i kærlighed til mennesker omkring

Den senere tid er jeg på forskellig vis blevet mindet om, at evangeliet om Jesus er stærkere end mit mismod

os og i forventning til, at Gud går med os i Åndens kraft.

Må Gud give os Kalebs ånd, så vi stoler på kraften i Guds ord, på velsignelsen i Guds løfter, og på, at de gode nyheder om Jesus kan ændre menneskers liv til frelse.

Jens Lomborg

FOR TROEN

Den kristne enhed er trebenet

UDFOLDELSE AF JOHANNESSEVANGELIET 17,20-26

AF SUNE SKARSHOLM

Hvad ville der ske i vores fællesskaber og lokalområder, hvis vores indbyrdes kærlighed fik lov til at være et smittende spejlbillede af Guds kærlighed til os?

Sune Skarsholm, f. 1971

Sognepræst i Løsning og
Korning
suss@km.dk

Ikke for dem alene beder jeg, men også for dem, som ved deres ord tror på mig, at de alle må være ét, ligesom du, fader, i mig og jeg i dig, at de også må være i os, for at verden skal tro, at du har udsendt mig.

Den herlighed, du har givet mig, har jeg givet dem, for at de skal være ét, ligesom vi er ét, jeg i dem og du i mig, for at de fuldt ud skal blive ét, for at verden skal forstå, at du har udsendt mig og har elsket dem, som du har elsket mig.

Fader, jeg vil, at hvor jeg er, skal også de, som du har givet mig, være hos mig, for at de skal se min herlighed, som du har givet mig, for du har elsket mig, før verden blev grundlagt.

Retfærdige fader, verden har ikke kendt dig, men jeg har kendt dig, og de har erkendt, at du har ud-

sendt mig; og jeg har gjort dit navn kendt for dem og vil gøre det kendt, for at den kærlighed, du har elsket mig med, skal være i dem, og jeg i dem (Joh 17,20-26).

Man skal lige holde tungen lige i munden, når Jesus tilsyneladende væver rundt i dette med, at vi skal være ét som kristne: "at de alle må være ét, ligesom du, fader, i mig og jeg i dig, at de også må være i os ... for at de skal være ét, ligesom vi er ét, jeg i dem og du i mig, for at de fuldt ud skal blive ét." Man kan blive helt rundtosset.

Men prøv selv at beskrive den enhed, der er i en familie. Mor og far er ét, og barnet er ét med sin mor, og far er ét med sine børn, og børne-

ne er ét med hinanden i deres fælles enhed med mor og far.

Man kan altså fornemme: der er noget vigtigt på færde her! Der er en stor kærlighed på færde. Noget, som ikke må mistes!

Jesus kæder den enhed, han og Faderen har med hinanden fra evighed sammen med den enhed, som Jesus har med os. Og Jesus beder om, at vi som kristne må have den samme enhed med hinanden.

Vi nærmer os i kirkeåret den tredje store højtid, pinsen, med kraften fra det høje. Vi venter på, at Gud vil udgyde sin Ånd over os og sende sin kirke til verden med budskabet om forsoning ved Jesu død og opstandelse.

Jesus har fuldendt frelsens værk og taget plads på tronen som sejrherren over alle onde magter. Jesus er Herre.

Nu vil han overdrage sit rige til sine disciple og dem, der kommer til tro ved deres vidnesbyrd. Gud betror sin kirke at være forvaltere, ja faktisk arvinger til en uhyre formue.

Spørgsmålet er så: Hvordan vil arvingerne agere herefter, når Jesus ikke længere er synlig i blandt sit folk?

Masser af film har netop arvingernes måde at forholde sig til en arv på som sit omdrejningspunkt og tema. Men virkeligheden overgår i mange tilfælde filmene i dramatik. Arvestrid har ødelagt mange ellers harmoniske familier. Familier er blevet splittet.

Jesus beder sin far indtrængende om, at arvingerne ikke skal splittes, men må være ét! At de må forvalte den enorme formue, som evangeliet er, til velsignelse for verden – for alle mennesker.

Den enhed, Jesus beder om her, stikker langt dybere end blot, at vi skal holde sammen og undgå uenighed og arbejde for et godt fællesskab. Selvom det også er en del af bønnen om enhed.

FOTO: ISTOCKPHOTO

Der er i hvert fald tre afgørende elementer i den kristne enhed: 1) enheden i apostolisk tro, 2) enheden i og med Gud, 3) enheden med andre kristne. Man kan måske sige, at enheden er trebenet.

Den kristne enhed har tre ben: 1) enheden i apostolisk tro, 2) enheden i og med Gud og 3) enheden med andre kristne.

Apostolisk enhed

Jesus indleder sin bøn med at skelne mellem to grupper. Han beder for dem, som han er samlet med den sidste aften. Men så fortsætter han med at sige: "Ikke for dem alene beder jeg, men også for dem, som ved deres ord kommer til tro på mig, at de alle må være ét."

Vi er med i den sidste gruppe. Og Jesus beder om, at vi, der senere – måske et par tusind år senere – kommer til tro, må være ét med de første

Jesus beder sin far indtrængende om, at arvingerne ikke skal splittes, men må være ét!

kristne. Altså i fuld overensstemmelse med de første kristnes tro og bekendelse.

Jesus beder om, at vores tro – det, vi bekender i kirken, og det, som forkyndes på prædikestolen – må være ét med *apostlenes tro og ord*. Samme trosindhold.

Jesus beder med andre ord om *en apostolisk enhed* i kirken. Vi skal ikke lægge noget til eller trække noget fra apostlenes tro og bekendelse. Som udtrykt i den Nikænske trosbekendelse: ”Vi tror på én, hellig, almindelig og *apostolisk kirke*”.

Selvfolgelig levede apostlene i en anden tid end vores. De udtrykte sig også anderledes. Men troens centrale bekendelse til Jesus som Guds herliggjorte Søn er den samme – til alle tider.

Ingen kan lægge anden grundvold for kirken end Kristus selv og det vidnesbyrd om ham, som apostlene har vidnet om og rakt videre til os i Bibelens ord.

Derfor må der også nødvendigvis komme uenighed i Kristi kirke, når nogen lærer falsk i forhold til Skriften. Den enhed, som Jesus taler om, kan aldrig være en enhed mellem sandhed og løgn, tro og vantro, lys og mørke.

Men så længe kristne brødre og søstre er villige til at vende sig mod apostlenes ord og give det den fulde autoritet i alle lærespørgsmål, så giver det mening at søge enhed og forståelse for hinandens synspunkter. Guds ord er sandt, men ingen af os har fået det fulde lys over den sandhed. Vi har brug for Helligåndens lys.

En enhed i Gud

En anden vigtig side ved enheden mellem os er, at den er *en enhed i Gud*. Enheden findes allerede – og vi har del i den – i *Jesus!* Vi skal ikke blot

holde sammen som kirker – vi skal søge *indad* mod Jesus.

Det handler om, at vi skal være i det livgivende fællesskab, som den treenige Gud er. Faderens, Sønnens og Åndens indbyrdes forhold er en livgivende enhed. *Gud er én, men ikke alene*.

Treenighed er altså først og fremmest et udtryk for den indbyrdes relation i Gud. Herren er én, men det er en enhed i relation. Vi lovsynger Den Ene Gud som et fællesskab af Faderen og Sønnen og Helligånden.

Guds væsen er en overstrømmende, evig kærlighedsbevægelse, i hvilken Faderen og Sønnen og Helligånden er dem, de er, gennem deres forhold til hinanden.

Gud er kærlighed. Kærlighed er Guds inderste væsensbestemmelse. Men hvordan skulle Gud kunne være kærlighed, hvis han var alene? Kærlighed er jo netop at give sig selv til den anden.

Da de første kristne formulerede troen på den treenige Gud, lagde de især vægt på at få sagt, at Guds væsen er fællesskab! Gud er Faderen, der elsker Sønnen, der fryder sig i Ånden.

Gud er altså i sig selv fællesskab, og da han skaber mennesket i sit billede, gør han det til et fællesskabsvæsen. Treenigheden er på den måde en torn i kødet på al egoisme og individualisme.

Herfra skal vi hente kraften til forsoning, enhed og den indbyrdes kærlighed. Vi inviteres med ind i dette evige, kærlige, livgivende fællesskab mellem Fader, Søn og Helligånd.

Fundamentet for enheden mellem kristne stikker altså dybt – helt ind den evige, treenige Guds væsen. Der er en enhed ”i Gud”, som vi hører med i.

Vi er i et fællesskab i Gud, der skaber liv og er

Vejen mod større enhed fører først indad mod Gud, før den fører ud til andre

generøs med sin kærlighed mod de andre. Jesus vil altså, at vi skal være i ham og i Gud, for her pulserer der et liv, som varer til evig tid.

Vejen mod større enhed fører altså først indad mod Gud, før den fører ud til andre. Vi er døbt ind i en enhed med Kristus – og ud af den enhed opstår enheden med andre kristne.

Fundamentet for kirkens enhed er apostlenes ord om den treenige Gud, som har åbenbaret sig for os i Jesus Kristus og inviteret os ind i Gud. Enheden er en *troens* enhed – ikke en *organisatorisk* enhed.

Men nu beder Jesus om, at denne enhed må vise sig i praksis og gøres mærkbar – for verdens skyld. Enheden skal kunne ses og erfares af udenforstående: ”for at verden skal tro, at du har udsendt mig!”

En splittet kirke har ikke noget budskab til en splittet verden

Kristne med et uforsonligt sind over for hinanden kan forråde evangeliet. Vi kan med vores indbyrdes stridigheder – både med kristne fra andre kirkesamfund, men også i menigheden – hindre mennesker i at tro på Kristus som udsendt af Gud.

Derfor beder Jesus så indtrængende om, at vi må være ét. For det her er alvorligt! Vi er kaldet til at være sandheden tro i kærlighed.

Jesus siger et andet sted: ”Et nyt bud giver jeg jer: I skal elske hinanden. Som jeg har elsket jer, skal også I elske hinanden. Deraf kan alle vide, at I er mine disciple: hvis I har kærlighed til hinanden” (Joh 13,34f).

Jesu bøn om enhed er ikke en bøn om enshed. Gud har skabt os med forskellige personligheder, nådegaver – og menighedskultur.

Vi skal ikke stræbe efter at se ens på musik, sangvalg, gudstjenesteform, kropssprog, tale-måder. Gud elsker mangfoldighed – i naturen og i kirken. Guds Ånd udruster os også med mange forskellige nådegaver og personligheder. Det er en rigdom.

Guds vision for os som kirke er, at vi – som et fællesskab af forsonede mennesker – ikke længere lever for os selv, men for Frelseren, som elsker os og gav sig selv hen for os.

Paulus formaner os: ”Jeg, der er fange for Herrens skyld, formaner jer da til at leve, så det svarer til det kald, I fik, med al ydmyghed og mildhed, med tålmodighed, så I bærer over med hinanden i kærlighed og stræber efter at fastholde Åndens enhed med fredens bånd: ét legeme og én ånd, ligesom I jo også blev kaldet til ét håb; én Herre, én tro, én dåb; én Gud og alles fader, som er over alle, gennem alle og i alle” (Ef 4,1-6).

Hvad ville der ske i vores fællesskaber og lokalområder, hvis vores indbyrdes kærlighed fik lov til at være et smittende spejlbillede af Guds kærlighed til os?

Hvis denne kærlighed i endnu højere grad kom til udtryk gennem indbyrdes omsorg og praktisk hjælp, gæstfrihed, gavmildhed og kæmpetrid om at vise de andre agtelse ... Hvad ville der ske?

Folk ville tænke: De folk har mødt guddommelig kærlighed, ellers ville de ikke leve med hinanden, som de gør.

Ikke fordi vi er fuldkomne, slet ikke. Men vi er forsonede med Gud, og derfor søger vi forsoning med hinanden.

Vi elsker Gud og hinanden, fordi han elskede os først!

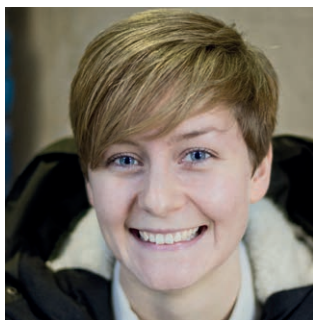
Artiklen er baseret på en prædiken i
Løsning Kirke d. 13. maj 2018

FOR TROEN

Jesus er vores ternede ninja

AF LINE RECKWEG NISSEN

Der er langt mellem Jesu fødsel i Betlehem og Anders Matthesens animerede Albertslund, men der er visse lighedspunkter, som lærer os en lektie om, hvorfor "kikset" er godt.

Line Reckweg Nissen,
f. 1989

Markedsførings- og sekretariatskoordinator i Promissio
linereckweg@gmail.com

Op til jul faldt jeg over en statusopdatering på Facebook, hvor en af mine bekendte havde skrevet: "Hvis man fjerner jøder, arabere, flygtninge og indvandrere fra julekrybben, så er der kun et æsel tilbage."

Hvis vi ser bort fra den åbenlyse politiske kommentar i statusopdateringen, så fik den mig til at tænke over, i hvilket selskab og i hvilken sammenhæng Jesus kom til os. Det var så langt fra Instagram-egnet eller overskudsagtigt i den stinkende, uhygiejniske stald med hans ugifte forældre og de første barselsgæster på pletten: hyrderne, som kom sponsende direkte fra marken. Den var ikke gået på Rigshospitalet.

Men al denne uperfekthed virker på mig som en gennemtænkt kommentar, Jesus gerne ville give ind i vores tid.

Dans ikke om den varme grød

En anden mere nutidig kommentar – som lige-

frem er blevet kaldt "samfundsrevsende" – er animationsfilmen *Ternet Ninja*. Det er Anders Matthesens (komiker, manuskriptforfatter og instruktør) efterfølger til den populære *Terkel i knibe*. Selvom der umiddelbart kan føles langt mellem Jesu fødsel i Betlehem og Anders Matthesens grovkornede Albertslund, så er der visse lighedspunkter.

Hovedpersonen i filmen, Aske, får under særlige omstændigheder en ternet ninja-dukke, som viser sig at være levende og finder sit liv for kort til at danse om den varme grød. Dukken får derfor (en smule spoiler-alert) erklæret Askes kærlighed til hende den lækre fra ottende klasse foran hele skolen og udfordret hans skrækindjagende plageånd til en afgørende duel. Aske er mildest talt ikke begejstret, men det ender selvfølgelig godt, og lur mig, om ikke hende fra ottende faktisk synes, det er lidt sejt, at han tør udbasunere sin kærlighed, selvom

det er helt igennem kikset.

Og her er pointen. Jeg gik hjem fra biografen med en oplevelse af, at Anders Matthesen gerne ville fortælle mig, at vi bruger alt for meget tid på at bekymre os om, hvad andre tænker om os. Hvis vi i stedet tør være ærlige over for hinanden og sige, hvad der ligger os på sinde, så vil vi opleve gennembrud, som vi ellers bare drømmer om.

Det kiksede skaber rummelighed

Men det er svært at være Aske. Det er svært at udstille sin uperfekthed foran netop dem, man gerne vil fremstå perfekt over for. Det er svært at være kikset – både i sjette klasse og på plejehjemmet – fordi det strider imod vores ideal for, hvem vi gerne vil være. Vi vil gerne sætte en "høj" standard, men netop denne standard sætter en begrænsning for, hvad vi tør sige, og hvem vi tør være.

For nylig skulle jeg beskrive en bekendt, og jeg svarede spontant, at hun er utrolig nem at være sammen med, fordi hun af og til fremstår lidt kikset. Det betyder, at jeg kan være helt mig selv i hendes nærvær, fordi der ikke er et ideal, jeg skal leve op til. Og sådan er det med det kiksede modsat de høje standarder: det skaber rummelighed.

Jesus skabte præcedens for det uperfekte, da han kom til jorden i en stald. Hans ankomst var ikke et glansbillede, og det skaber en uendelig rummelighed for os andre at vandre i.

Stå ved din tro

Med Jesus som vores foregangsmand har vi en rolle som dem, der tør være kiksede og skabe rummelighed for alle andre. Og det er ikke spor svært.

I dag kan det være kikset i sig selv at turde stå

FOTO: ISTOCKPHOTO

ved, at vi tror på en levende Gud, som vi har lagt vores liv over til. Derfor får vi ofte som Aske lyst til at danse om den varme grød. Men når vi ikke tør åbne munden og stå ved vores tro, så er vi med til at indskrænke den åndelige norm i Danmark. De mange, som sidder med uforløste spørgsmål om tro og liv, men som ikke ved, hvor de skal begynde, får dermed aldrig mod eller lejlighed til at opsøge svar.

Vi har brug for en "ternet ninja", som kan sætte skub i os, og det er Jesus. Han vil, at vi skal hjælpe folk til at finde svar ved at pege på ham. Så lad os ikke være for fine til måske at fremstå lidt kiksede og stå ved vores tro.

Jesus satte en meget "lav" standard, så alle kan være med. Lad det ikke blive sagt om os, at vi forsøger at højne den standard. Lad os hjælpe hinanden med at invitere det kiksede indenfor, så vi – ligesom Aske – får lov at se og opleve gennembrud.

Med Jesus som foregangsmand har vi en rolle som dem, der tør være kiksede og derved skabe rummelighed for andre – også når det gælder spørgsmål om tro og liv.

Luthers tilgang til mission kan inspirere

AF PEDER ØSTERGAARD JENSEN

Når Luther beskriver kirkens virke i mission, så har han nogle perspektiver med, som ikke altid er med i nutidens missionstænkning.

Peder Østergård Jensen,
f. 1977

Landssekretær i Evangelisk
Luthersk Mission (ELM)
peder@elm.dk

Vi modtager i dag mange input om mission fra ikke-luthersk sammenhæng. Det har jeg det fint nok med, men vi skylder også os selv at holde inspirationen op mod det lutherske fundament, som vi står på som kirke/missionsforening. Derfor vil jeg her fremhæve nogle elementer fra Luthers tanker om mission.

Der er naturligvis problemstillinger, vi ikke finder direkte svar på hos Luther, men når vi reflekterer over både bibel, luthersk tradition og den aktuelle virkelighed samtidig, kan vi nærme os de gode svar.

Hovedpointen i det følgende har jeg samlet i et forslag til luthersk definition af mission: *Mission er, at Helligånden fører mennesker ind i Guds rige ved kirkens formidling af evangeliet om frelsen i Jesus Kristus gennem ord og sakramenter; en formidling, som understøttes af de kristnes gode gerninger og lidelse for evangeliets skyld.*

Gud som initiativtager

Jeg har især hæftet mig ved, at for Luther er Gud den primære aktør, når det gælder mission. Det

er Gud som Fader, Søn og Helligånd, der handler. Luther beskriver i sin Store Katekismus, at Gud giver sig selv til verden gennem Kristus, og udfolder efterfølgende, at Helligånden gennem kirken fortsat arbejder på at nå ud til flere med evangeliet, sådan som det udtrykkes i forklaringen til den tredje bøn i fadervor: "Vi beder om, at [Guds ord] må gå vældigt gennem verden, så at mange kommer til nåderiget og får del i frelsen, idet de er bragt dertil ved Helligånden."¹

Luthers tilgang er på dette punkt langt på vej i overensstemmelse med nyere missionstænkning, som taler om "Guds mission": Mission handler først og fremmest om, at Gud giver sig selv til verden ved at sende (*mission* kommer af latin: *sende*) sin egen søn som frelser, som så igen sender kirken ud med evangeliet til verden. Deraf talen om, at mission handler om at "tage del i Guds mission".

Jeg ser flere styrker i dette perspektiv. Der er behov for, at kaldet til den enkelte balanceres af klar tale om Gud som den suveræne

ne herre i mission, så vi får frihed til at være begrænsede og til tider ikke særligt vellykkede eller effektive udsendinge i hans tjeneste. Der er for det andet også behov for at åbne missionsbegrebet op for, at det til forskellige tider kommer forskelligt til udtryk.

Missionsforeninger som LM og ELM er præget af den missionsbevægelse, som har lagt særlig vægt på at kalde og udsende missionærer til andre lande. På samme måde, som det ikke var en virkelighed, Luther for alvor kendte til, er vi i dag vidne til en mere kompleks missionssituation, hvor vi fx ser nogle af de folkeslag, vi ønsker at nå, komme til vores land.

Derfor er det gavnligt at få nye bibelske perspektiver på mission, så vi ser de nye muligheder, som viser sig, og ikke stivner i, at mission kun foregår på en bestemt måde.

Fokus på forkyndelsen

Samtidig skal man lægge mærke til, at når Luther beskriver kirkens virke i mission, så har han et perspektiv med, som ikke altid er med i nutidens tale om "Guds mission". Han fremhæver, at Jesus efter sit virke på jorden og sin død og opstandelse tager sæde ved Guds højre hånd. Det er nu derfra, han regerer i sit rige og fortsat udbreder det.

Det sker gennem Helligånden, som han sender til jorden, og som virker netop gennem ord og sakramenter. Luther betoner, hvordan dette sker gennem "apostlenes embede", hvormed han tænker på alle, som efter de første apostle kaldes til Ordets embede. Luther knytter altså udbredelsen af Guds rige tæt sammen med prædiken af Guds ord.²

Det er den samme Kristus, der gik på jorden, men som nu virker på en ny "indirekte" måde. Det betyder, at der ikke kan trækkes en umiddelbar parallel fra Kristi virke på jorden og til kirken og de kristnes virke i dag. Ofte er det netop på spil, når nogle lægger stor vægt på både kirkens synlighed og dens vidnesbyrd gennem handlinger som en del af dens "mission".

FOTO: PEXELS.COM

Den lutherske vinkel med betoning af *Ordets* forkyndelse er et vigtigt modspil ind i en tid, hvor mange gerne vil ligestille "ordmission" og "gerningsmission", og hvor troen på missionens effekt kan ende med at blive meget bundet op på, at kirken skal "legemliggøre" Kristus. Det perspektiv hører også med, men jeg oplever samlet set, at Luthers fokus på forkyndelsen afspejler en tilsvarende vægtlægning i Ny Testamente.

Med til dette billede hører, at for Luther er den afgørende problemstilling, at mennesker er uden frelse og håb, hvis de ikke hører evangeliet om Jesus og kommer til tro på det. Spørgsmålet om evig frelse eller fortabelse sætter uvægerligt forkyndelsen i centrum.

Luther var meget optaget af at "oversætte" evangeliet til den lokale kultur. Evangeliet skulle ikke bare forkyndes, men høres og forstås. Det kom fx til udtryk i, at han oversatte Bibelen i en sprogdragt, som det tyske folk følte sig hjemme i.

Nøglen til mere mission i hverdagslivet må være at blive ført dybere ind i evangeliet selv

Luther – en missionsmand?

Luther lægger ret stor vægt på embedet, altså mission igennem særligt kaldede prædikanter eller præster. Nogle vil så spørge, hvad der er blevet af kaldet til at rejse ud som missionær? Som en har sagt, så er det ikke muligt at underbygge et "missionærembede" hos Luther, hvilket nok har givet ham en del "dårlig presse" i forhold til mission.

Uanset om Luther var en "missionsmand" i den betydning, har han har taget nogle meget væsentlige skridt i retning af at sætte kirken i stand til at krydse kultur- og landegrænser med evangeliet.

Luther var meget optaget af at "oversætte" evangeliet til den lokale kultur. Det kommer fx til udtryk i, at han oversætter Bibelen i en sprogdragt, som det tyske folk føler sig hjemme i. Evangeliet skal ikke bare forkyndes; det skal høres og forstås. Dertil kan man føje mange andre overvejelser hos Luther om pædagogik og tilpasningen af gudstjenesteformer, som vi kan stå på skuldrene af i mission i dag.

Sat fri til at vidne

Der er i dag meget fokus på den enkelte kristnes kald til at dele evangeliet med andre, og denne side af mission understreger Luther faktisk ganske meget. I et af sine første skrifter efter sit evangeliske gennembrud, *Sermonen om den dobbelte retfærdighed*, har Luther sagt det både stærkt og poetisk. Når et menneske har fundet fred i troen på Kristi fuldkomne retfærdighed, så gælder det: "Da søger sjælen ikke mere at blive retfærdig i egne øjne, men den har Kristus som sin retfærdighed, og søger altså blot andres frelse."³ Luthers pointe er altså, at når et menneske er frelst af tro alene uden krav om egen fortjeneste, er det sat fri *fra* at opretholde sin egen

retfærdighed (egoisme) *til* virkeligt at søge det bedste for sit medmenneske. Med det udgangspunkt kan Luther flere steder tale stærkt om kaldet til at vidne om frelsen for andre. Det personlige vidnesbyrd om evangeliet er den første og største frugt af troen. Nøglen til mere mission i hverdagslivet må derfor være at blive ført dybere ind i evangeliet selv.

Personligt kan jeg opleve det sådan, at noget af den ikke-lutherske inspiration til hverdagsmission forsynder sig her. Det kommer mere til at handle om at forme mennesker og menigheder efter et bestemt ideal eller koncept, som har virket i én sammenhæng, end om at frisætte til at leve i kald og stand under evangeliets fortegn.⁴

Når Luther taler om dette, kan han også omfatte den betydning, det har, at det troende menneskes liv vidner om Gud. Han henviser fx til oldkirkens martyrer, og han ser deres udholdenhed i lidelser som et stærkt vidnesbyrd. Luther har en generel forventning om, at kristne vil møde modstand fra både mennesker og djævelen. Bagved ligger korsteologien, som lægger vægt på, at Guds styrke viser sig igennem svaghed og lidelse, også i den troendes liv.

Her tænker jeg, at vi i dag har brug for (igen) at lade os udfordre af den tanke og overveje, om vi både som enkeltpersoner og kirker/organisationer er med til at underbygge evangeliets troværdighed, ved at vi giver afkald og udholder lidelse på grund af det.

Vi underbygger dog ikke kun vores vidnesbyrd gennem lidelser. Det sker også gennem aktiv næstekærlighed, dvs. troens frugter i øvrigt. Det er ikke den del, som fylder mest hos Luther, men det er tydeligt forudsat, og dermed er det også udelukket, at mission i luthersk sammenhæng kan tænkes løsrevet fra omsorg og menneskelig hjælp. ■

1 Leif Grane, *Luthers Store Katekismus*, Credo Forlag 1996, s. 96.

2 *Jesu afskedstale I & II - Luthers prædikener over Johannesevangeliet kap. 14-16*, Luthersk Missions Bibelskoles Elevforenings Forlag 2015/2016, fx I, s. 95-96. Yderligere henvisninger kan tilsendes

3 *Troen og Livet - prædikener, sermøner og tesserækker af Luther*, Credo 1992, s. 14

4 Det lyder måske mere firkantet, end det er ment. Der kan være meget godt at hente og lære, men samtidig ser jeg det som vigtigt, at vi netop over for inspiration fra reformert teologi stiller spørgsmålet: Hvor ligger tilliden? I metoden, i menneskene eller i evangeliets kraft?

Mød kulturen med mod fra Gud

AF MATT CHANDLER. OVERSAT AF KAJA LAUTERBACH

Det ligger snublende nær at frygte kulturens indflydelse. Vi har ikke brug for en ny strategi for at engagere os i kulturen, men et fornyet syn for at vise mod.

Vi lever i en tid, hvor vi bliver udfordret fra mange sider af alt fra terrorangreb, racistisk uretfærdighed, politisk kaos til en stadig mere sekulær verden, der synes at have mistet sit moralske udgangspunkt. Frygten spredt sig hastigt over vores kulturlandskab – og den rykker især og i stigende grad ind på kirkernes bænkerækker.

Når man taler med de fleste kristne – eller læser kristne blogge og nyhedsstrømme på de sociale medier – bliver det klart, at kirken ikke længere er, hvad den var. Eller rettere sagt: at den ikke er, *hvor* den var.

Som kristne lever vi i førnævnte kulturelle situation, og vi reagerer hver især på den – på en eller anden måde. Vi kan tænke dybt over, hvorfor vi gør, som vi gør, eller vi kan gøre det baseret på mavefornemmelse eller det, som alle andre i vores kirke gør – men vi vil reagere.

Vores reaktion vil typisk have en af tre tilgange: Vi vil enten *forvandle* kulturen, *fordømme* kulturen eller *forbruge* kulturen.¹ Det er begreber, jeg har lånt fra Andy Crouchs' bog *Culture Making*.

Jeg tror imidlertid, at alle tre tilgange er problematiske og mangler noget grundlæggende og bibelsk, nemlig mod.

1. Forvandle kulturen

Ifølge tankegangen om at ville forvandle eller omvende kulturen er det vigtigste, at vores nations kultur afspejler bibelske principper og værdier.

Tilhængere af denne opfattelse er villige til at gå langt for at få det til at ske, selv hvis det indebærer at indgå alliancer med korrupte politikere og politiske partier eller indgå det, de måske ser som små moralske kompromiser. Det "kristne højre" (udtryk fra amerikansk sammenhæng, *red.*) er et eksempel på denne tankegang.

Men denne tilgang vil resultere i mange frustrerede og bitre mennesker – især i en tid, hvor kirken ikke spiller en væsentlig kulturel rolle. Det sker allerede nu, og en ligefrem og arrogant holdning, der sætter kirken op imod verden, og som ikke trækker en sund linje mellem det Guds rige, som allerede er nu, og det Guds rige, som endnu ikke er kommet, vil få "kultur-

Matt Chandler, f. 1974

Præst i The Village Church i Flower Mound, Texas

Der kommer et tidspunkt, hvor vi faktisk skal få snavsede hænder og vise og dele de gode nyheder om Kristus – og nærhed og relationer til mennesker er afgørende for, at man kan gøre det.

krigen” til at vare ved.

Jeg vil ikke foregive, at der ikke er nogle gode aspekter ved at ”forvandle” kulturen. Når alt kommer til alt, kan du spore en stor del af den tilgangs rødder til fantastiske teologer som Abraham Kuyper og Francis Schaeffer. Tilgangen anerkender den virkelighed, at kristne burde være engageret i hele kulturen og forsøge at omdanne kulturen gennem Kristi kraft, i hvem alle ting er skabt, og i hvem alle ting bliver opretholdt. Kristus er trods alt ikke kun Kirkens herre, men hele verdens herre.

Og ja, kristne er kaldet til at søge at gøre godt mod dem, der er omkring os, og til at kæmpe for retfærdighed, elske det gode og bekæmpe det onde. Men vi får problemer, hvis vi forveksler den jordiske verden med den himmelske by. Denne verden kommer aldrig til at være, som den skulle, før Kristus kommer igen. Du kan ikke bruge politik til at opbygge det nye Jerusalem, og du kan ikke lovgive folk ind i Guds rige.

Faktisk vil jeg argumentere for, at de kompromiser og uhellige alliancer, som kristne har indgået for at ”omvende” kulturen, har gjort mange

mennesker mere mistænkelige og mere forhædede over for kirkens budskab. Og jeg bebrejder dem det ikke.

2. Fordømme kulturen

Tanken med at ”fordømme” kulturen er, at man skal fjerne sig fra verden, trække sig tilbage til en subkultur og holde sig godt væk fra den bredere kultur, fordi samfundet er syndigt, korrumperet og står i modsætning til evangeliet om Jesus Kristus.

Denne strømning har altid været en del af kirkens svar på udfordringen med at leve i denne verden. Man ser det i fremkomsten af klostrene, og man ser det i forskellige dele af den anabaptistiske (dem, der ikke anerkender barnedåben, *red.*) bevægelse.

Der er helt bestemt noget beundringsværdigt og smukt over det. Gud kalder sit folk til hellighed. Skriften er klar over, at kirken er adskilt fra resten af verden. Vi skal være salt – vi skal ”smage” anderledes.

Det, der bekymrer mig, er, at denne ensidige forståelse af Bibelen ikke er helbibelsk. Vi skal nemlig være ”jordens salt” (Matt 5,13), og saltet bevarer sin smag, mens det gnides ind i den mad, det bliver brugt til at bevare. Og ikke kun det – det *afgiver* også smag. Der kommer et tidspunkt, hvor vi faktisk skal få snavsede hænder og vise og dele de gode nyheder om Kristus – og nærhed og relationer til mennesker er afgørende for, at man kan gøre det.

Det kræver involvering i lokalsamfundet og i det offentlige rum. Hvis Guds folk i Det Gamle Testamente kunne blive kaldet til at ”stræbe efter fremgang for byen” under deres eksil i Babylon (Jer 29,7), så bør vi også stræbe efter fremgang for vores by.

Sandheden er, at hvad enten det drejer sig om mad, teknologi, musik eller anden underholdning, så giver Gud os disse ting som gode gaver, der skal nydes, så længe vi lader dem blive på deres rette plads og ikke hæver det skabte over Skaberen. Vi kan være skeptiske over for dem, men vi bør ikke være bange for dem. Det er ikke

kulturen, men menneskets hjerte, der er kilden til ondskab (Mark 7,18-23). Så det at lukke af for kulturen, lukker altså ikke synden ude.

3. Forbruge kulturen

Tanken om at "forbruge" kulturen er på mange måder den mest attraktive, den mest udbredte og også den mest skræmmende. Den handler om at følge udviklingen og blive som kulturen. Uanset hvor kulturen og den historiske kristne lære ikke stemmer overens, bliver den sidstnævnte tilpasset til den førstnævnte. Når alt kommer til alt, må nogle af de kristne ting vel ryge ud, hvis vi vil være relevante i en post-kristen tid, ikke?

I de fleste tilfælde begynder de, der har denne tilgangsvinkel, et godt sted med gode intentioner om at se, hvor Bibelen taler udtrykkeligt og tydeligt om sociale spørgsmål, som vi ofte ignorerer, og de vil gerne slå bro mellem tro og kultur.

Tim Keller, der bor på Manhattan i New York, kritiserede denne holdning i sin bog *Center Church*: "Denne model mener, at kristendommen i bund og grund kan forenes med den omgivende kultur. De, der tager denne model til sig, mener, at Guds forløsende gerning sker inden for kulturelle bevægelser, der ikke udtrykkeligt har noget med kristendommen at gøre."

Problemet kommer imidlertid, hvis vi begynder at sætte så stort fokus på kulturen – og det indbefatter social retfærdighed – at vi forsømmer evangeliet. Vi begynder at ønske evangeliets konsekvenser mere, end vi ønsker det egentlige evangelium. For dem, der "forbruger kulturen", er det vigtigere at følge kulturen end at følge Bibelen, og derved forsømmer og kompromitterer de vigtige aspekter af troen. Disse mænd og kvinder begynder at se mere og mere ud som verden og mindre og mindre som kirken.

Når det er kulturens stemme, og ikke Kristi ord, der styrer kirken, er det ikke længere Kristi kirke. Det er bare en social klub af mennesker, der desperat forsøger at holde trit med tidsånden. Ironisk nok er det den hurtigste måde at lukke din kirke på. Hvorfor skulle nogen gøre

sig den ulejlighed at komme til en kirke, der ikke er anderledes end noget andet?

Et modigt sind

Disse tre tilgangsvinkler – forvandling af kultur, fordømmelse af kultur og forbrug af kultur – er alle forskellige, men jeg tror, at de alle har noget til fælles. Jeg vil argumentere for, at de til en vis grad opstår af frygt.

De, der argumenterer for, at man skal *forvandle* kulturen, frygter, at de mister deres kultur, og at kirken ikke kan trives eller endda overleve, hvis de ikke indgår de kompromiser, der er nødvendige for at fortsætte kulturkrigen. De, der argumenterer for, at man skal *fordømme* kulturen, frygter, at kulturen vil ødelægge dem og kirken, mens de, der vil *forbruge* kulturen, frygter, at mennesker, der er gennemsyret af den post-kristne kultur, ikke kan acceptere det, kirken står for, og at den derfor bliver irrelevant for dem.

Fordi det ligger os så snublende nær at frygte kulturens indflydelse, er jeg overbevist om, at vi ikke nødvendigvis har brug for en ny strategi for at engagere os i kulturen, men i stedet for et fornyet syn for at vise mod. Mod er det, kristne har allermest brug for i en verden, der er post-9/11, post-kristen, post-moderne og post-alt. Hvis vores hjerter ikke er på det rigtige sted – hvis vores håb retter sig mod det forkerte – vil alt, hvad vi forsøger at gøre, være kortvarigt og gå i den forkerte retning.

Hvis vi har det mod, som er givet af Gud, bliver vi sat fri til at være Guds folk, som lever i Guds mission og er præget af Guds glæde. Hvis vi har det mod, skal vi ikke betragte denne periode i historien med frygt og bæven, men i stedet med håb og en fornemmelse af, at der er muligheder. Med det mod bliver vores perspektiver vendt om, og vi kan se vores kulturelle vilkår i møde med glæde og spænding, i stedet for at de skræmmer os, gør os vrede eller lammer os.

Når vi har et mod, der bygger på Guds uforanderlige natur, har vi de rigtige fornemmelser og motivationer til at navigere i verdens evigt skiftende natur, uanset hvad der kommer på vores vej. ■

Du kan ikke bruge politik til at opbygge det nye Jerusalem, og du kan ikke lovgive folk ind i Guds rige

Artiklen, der er et tilpasset uddrag fra *Take Heart: Christian Courage in the Age of Belief* (The Good Book Company, 2018), er hentet fra www.thegospelcoalition.org/article/need-courage-cultural-strategy/

1 Fri oversættelse af *Converting, condemning og consume*

Guds ord

BOGANMELDELSE AF BORGE HAAHR ANDERSEN

Guds Ord

Fundamentet for evangelisk-luthersk tro

Konrad Fjell (red.)

Nyt liv i kommission hos

LogosMedia 2017

260 sider, kr. 175,-

Femten forskellige forfattere har i anledning af Lutheråret i 2017 i fællesskab skrevet en bog om bibelsyn. Deriblandt tre danskere: Peter Olsen og Torben Kjær fra Dansk Bibel-Institut (DBI) og Mikkel Vigilius fra LMH og Nyt Liv.

Bogen har tre dele: Bibelteologi, troslære og kirkehistorie. En del overlap og ind imellem også lidt tomgang er svært at undgå i en bog af den karakter. Som Timo Laato fra Forsamlingsfakultetet i Göteborg skriver, er det let i væsentlige spørgsmål at forfalde til almindeligheder, som siger alt og derfor intet (s. 113).

Når det er sagt, så vil jeg sige, at det er længe siden, der er kommet en bog på dansk med så væsentlige bidrag til bibelsynet, og som går så meget i dybden med de lutherske kerneværdier og en række aktuelle spørgsmål.

Troen på Jesus, som har al magt i himlen og på jorden, og troen på hans ords sandhed hænger uløseligt sammen. Og det gælder ikke blot Jesu ord, men også apostles og profeters ord og dermed de bibelske skrifter i GT og NT. Dermed er der en klar sammenhæng

mellem at tro på Jesus og at tro Bibelen. Sådan var det for Luther, og sådan er det for de aktuelle forfattere.

Den uløselige sammenhæng tydeliggøres med mange forskellige vinkler. Den lutherske udfoldelse af Skriftens klarhed, tilstrækkelighed, ufejlbarlighed og iboende virkekraft udfoldes og begrundes med citater fra både GT og NT.

Eller som Luther siger: "Mens jeg sov eller drak Wittenberg-øl sammen med mine venner, Philips og Amsdorf, svækkede Ordet paven ... Jeg gjorde intet, Guds ord gjorde alt." Citatet kan godt misforstås, men er eminent til at udtrykke troens hvile og det at sætte sin lid til ordets iboende magt.

De fire artikler af de tre danskere fortjener anerkendelse for stor dybde og præcision. Derudover vil jeg fremhæve amerikaneren Jack Kilcrease, som skriver konkret og klart og med gode pointer. Også min kollega fra Forsamlingsfakultetet i Göteborg, Torbjörn Johansson, er kort, præcis og aktuel.

Der er andre artikler, som ikke helt går i dybden på sam-

me måde, men det er jo villkårene, når man samler 15 forskellige forfatters bidrag.

Stadig vigtigt emne

Jeg vil ikke i en anmeldelse skrive mere om de enkelte artikler, men vil derimod uddybe med lidt om, hvorfor det er vigtigt, at vi arbejder med emnet.

For 20-30 år siden udkom en række bøger om bibelsyn, hvoraf ikke mindst DBI var flittig bidragyder. DBI's stiftere havde set, at bibelsynet og autoritetsspørgsmålet ligger bag mange af de andre teologiske diskussioner og uenigheder, som er i dag. Det personlige, eksistentielle spørgsmål: "Kan jeg have vished om, at jeg har fred med Gud og skal have fællesskab med ham efter døden?" står og falder med spørgsmålet om Jesu ords sandhed og bærekraft.

Derfor er det vigtigt, at Guds folk fortløbende beskæftiger sig med Guds ord og dets sandhed og virkekraft, og at Guds ords sandhed må gennemlyse den relativistiske tid, vi lever i. I den forstand hilser jeg denne bog meget velkommen. Sammen med Peter Ol-

Bibelsynet er det bagvedliggende orienteringspunkt, når vi skal finde frem til den sunde lære i den kirkelige situation i dag

sens lille bog *Bibelens syn på sig selv* er den et vigtigt bidrag til forståelse og afklaring af bibelsynet.

Nye udfordringer

I forhold til de bøger, der udkom for årtier tilbage, er der sket en del nyt. Postmoderniteten er slået igennem i vores kultur på en måde, så det i sig selv er suspækt at forholde sig til en bogsamling, der kræver at indeholde den endegyldige sandhed om Gud og verden. Islam med deres koransyn er blevet en magtfaktor i vores kultur, og der er brug for at præcisere, at vores bibelsyn er noget helt andet end islams koransyn.

Endelig er det fælles for de

gamle troskæmper i bibelsynsspørgsmålet – Carl Fr. Wisløff, Niels Ove Vigilius og Olav Valen-Sendstad – at de som regel formulerede deres bibelsyn i opposition til den katolske kirke og den klassiske reformerte tro eller evt. sværmerne på Luthers tid.

Med- og modspiller i dag er i høj grad de mange evangeliske kirkesamfund, som på visse punkter kan understøtte forståelsen af Bibelens sandhed og iboende virkekraft, men også i praksis kan tilrettelægge det anderledes, sådan at mennesker i praksis binder deres tillid til andet end Guds ord.

At være evangelikal i dag er en så bred betegnelse, at det kan stå for dem, der står

os meget nær, fx The Gospel Coalition. Men også tros- eller fremgangsteologien ser sig selv som en evangelikal gruppering, og mange danske frikirker har en "arminiansk" rod, hvor de betoner menneskets frie vilje, beslutning og erfaring i stedet for Guds gerning gennem nådemidlerne. Bibelsynet er det bagvedliggende orienteringspunkt, når vi skal finde frem til den sunde lære i den kirkelige situation i dag.

På en række punkter ajourfører denne bog debatten om bibelsyn med de spørgsmål, som er aktuelle i vores tid og kultur. På den anden side kunne der godt være emner, der var taget op og behandlet i denne

bog, fordi det i særlig grad er blevet aktuelt de sidste par årtier, men som ikke behandles i dybden.

Måske kan man håbe på, at der de kommende år vil komme et nyt fokus på de reformatoriske emner i tilknytning til bibelsynet: Bibelens sandhed, klarhed, tilstrækkelighed, enhed.

Det handler dybest set om den sandhed, vi lever og dør på, og om vi kan tale med visshed, når vi forkynder Guds ord ved en åben grav. Derfor er der behov for at arbejde i dybden med emnet Guds ord. At læse denne bog og evt. arbejde med den i en bibelkreds er en god hjælp til at komme i gang. ■

Dyb hvile og dynamisk liv

BOGANMELDELSE AF THOMAS WIND

Dyb hvile og dynamisk liv
Bjergprædikenen læst langsomt
 Jens Ole Christensen
 LogosMedia 2018
 208 sider, kr. 199,95

Denne bog er et resultat af Jens Ole Christensens (JOC) årelange og langsomme fordybelse i Jesu bjergprædiken, som han både underviser og forkynnder over.

Bogen gennemgår Jesu undervisning systematisk. Undervejs standser vi med forfatteren og lytter, ikke blot til teksten, men også til nutidsdanskere – medmennesket.

Det er ikke en akademisk kommentar, selvom JOC har kontakt med både kirkefædre og den græske grundtekst, men derimod en oplysende og sjælesørgerisk bog. Titlen er velvalgt. Der peges på dyb hvile og dynamisk liv, som ikke er modsætninger, men samtidige aspekter i troen. Hvile hos Gud, fordi Jesus har opfyldt loven i vores sted. Dynamisk liv, fordi næsten har brug for mig.

Alle, der har læst Jesu bjergprædiken, kender til at ramme en mur: Vi skal elske vores fjender og vende den anden kind til. Vi må ikke bekymre os og ikke se på en andens hustru osv.! Jesu undervisning er skarp og knusende.

Forfatteren ønsker at lade det skarpe og knusende stå ved magt, men undlader ikke

at henvise synderen til nådens port: "Salige er de fattige i ånden, for Himmeriget er deres." Jesu bjergprædiken er disciplinundervisning om det retfærdige og fromme liv, dvs. livet efter Guds vilje.

Bogen repræsenterer det syn på loven, at dens opfyldelse i Jesus ikke er lig med dens afskaffelse i den troendes liv.

Temaerne i Jesu bjergprædiken er vigtige og har til stadighed fornyet aktualitet. Den, der søger hjælp til at leve et skjult liv med Gud i bøn, faste og givertjeneste, får god hjælp her. Det får man også til det synlige liv som kristen i en kultur, der har det meget stramt med "religion i det offentlige rum".

Bogen er forsynet med grå felter, der rummer spørgsmål til overvejelse, en kommentar fra en kirkehistorisk person eller en hændelse med tilknyt-

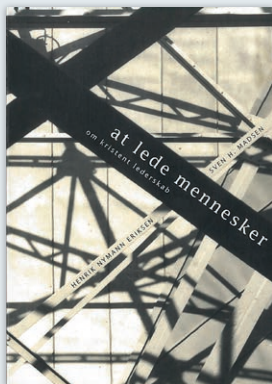
Dyb hvile og dynamisk liv er ikke modsætninger, men samtidige aspekter i troen

ning til JOC's erfaringsrige liv. Disse grå felter er sammen med forfatterens letflydende, nutidige sprog med til at gøre bogen let tilgængelig. Bogen er som at høre forfatteren på prædikestolen!

Den kan fint læses individuelt, men også i studiekredse og bibelkredse. Man behøver ikke tage alt på én gang, men kunne udvælge et kapitel til fordybelse hen over nogle måneder.

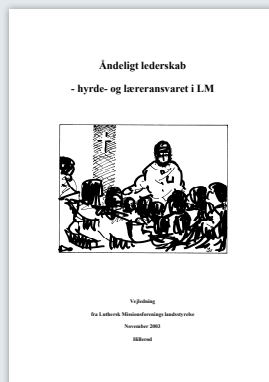
Bogen anbefales varmt! ■

FLERE INPUT OM MENIGHEDSLEDELSE

AT LEDE MENNESKER

Bog om kristent lederskab
af Henrik Nymann Eriksen
og Sven Madsen
[lmbu.dk/ressourcer/ledelse/
at-lede-mennesker](http://lmbu.dk/ressourcer/ledelse/at-lede-mennesker)

ÅNDELIGT LEDERSKAB HYRDE- OG LÆRERANSVARET I LM

Vejledning fra LM's landsstyrelse
2003
www.kortlink.dk/xd44

MAGTMENNESKER BRUGER GUD SOM AUTORITET

Artikel af Irene Rønn Lind
www.kortlink.dk/xd47

GODT SAGT

Selv de største kristne ledere ... er Jesu disciple, der hver time af deres liv følger efter Kristus. Disciple, der som de første, lever med Jesus og kommer til ham med deres tro og tvivl, glæder og sorger, sejre og nederlag. Heller ikke for dem er der andre kilder til styrke og opmuntring, end der er for enhver discipel: at holde sig nær til Mesteren og lytte til hans ord, at lade ham tale til én.

JAKOB KOFOD-SVENDSEN

GODT SAGT

Man forvekslede tidligt den hellige almindelige kirke med den synlige kirkeordning og satte som følge heraf skel mellem præsteembedet i den synlige kirke og det almindelige præstedømme. Man glemte herved, at den synlige kirkes præsteembede blot er en del af det almindelige præstedømme. Det, man burde have skelnet mellem, er Jesu specielle præstedømme og det almindelige præstedømme. Havde man holdt disse begreber klar af hinanden, ville mange misforståelser have været undgået.

FRODE THORNGREEN

UDGIVER:

Luthersk Mission
 Industrivænget 40
 3400 Hillerød

WWW.BUDSKABET.DK

TEMA:

Menigheds- ledelse

Lederskab og autoritet er vanskelige størrelser, der både kan misbruges og fungere på en sund måde – også i et kristent fællesskab.

Nogle føler, at visioner og beslutninger trækkes ned over hovedet på dem. Andre savner tydelige ledere, der tør lede den kristne forsamling med myndighed.

Flere efterspørger for tiden, at ledere træder i karakter og udstikker kursen. Samtidig tyder meget på, at man har svært ved at acceptere andres autoritet.

Vi vil i dette temanummer udfordre til at overveje, hvordan menighedsledelsen bør udfolde sig i vores tid. Vi vil lade kirkehistorien kaste lys over forskellige ledelsesformer – med fokus på, at strukturerne skal fremme evangeliets udbredelse. Og ikke mindst vil der være et indspil til, hvad et bibelsk lederideal indebærer.

*Jesu ankomst var ikke et
glansbillede, og det skaber
en uendelig rummelighed
for os andre at vandre i*

**LINE RECKWEG NISSEN
SIDE 29**

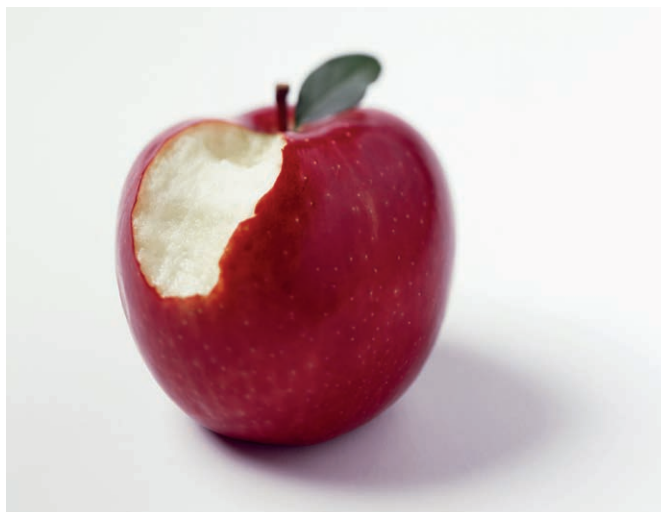

FOTO: ISTOCKPHOTO

*Det er ikke kulturen, men
menneskets hjerte, der er kilden
til ondskab. Så det at lukke af for
kulturen, lukker altså ikke
synden ude*

MATT CHANDLER SIDE 35